ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

30 сентябрь, сешанба 1997 йил №114 (464)

Сешанба , пайшанба ва шанба кунлари чиқади

Азиз ўқитувчилар, меҳрибон мураббийлар!.. Шижоат, фидойилик, изланувчанлик Сизларнинг ҳамиша ҳамроҳингиз бўлсин.

Ислом КАРИМОВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабековни Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятлар вазири вазифасидан озод этиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Ҳакимович Жўрабеков Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятлар вазири вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 29 сентябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Р. Ў. Аҳмедовни Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятлар вазири этиб тайинлаш тўғрисида

Рустам Ўрмонович Аҳмедов Ўзбекистон Республикаси фавқулодда вазиятлар вазири этиб тайинлансин ва шу сабабдан у Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 29 сентябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

Ҳ. Қ. Турсуновни Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири этиб тайинлаш тўғрисида

Ҳикматилла Қўчқорович Турсунов Ўзбекистон Республикаси мудофаа вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 29 сентябрь.

1 Октябрь — ўқитувчилар ва мураббийлар куни

ИСТИҚБОЛ БУНЁДКОРЛАРИ БАЙРАМИ

29 сентябрда пойтахтимиздаги «Туркистон» саройида ўқитувчилар ва мураббийлар куни муносабати билан тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Бу ерда фарзандларимизни мамлакатимизнинг буюк келажагига муносиб ворислар қилиб тарбиялаётган соҳа вакиллари тўпланди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси маърифат аҳлига табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Т. Рисқиев ўқиб эшиттирди.

«Республика халқ таълими тизимида алоҳида ўрнак кўрсатган ходимлардан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги Президент Фармонига мувофиқ юксак давлат мукофотлари билан тақдирланган ўқитувчи ва мураббийларнинг бир гуруҳига ватаннинг орден, медал ва нишонларини Олий Мажлис Раиси Э. Халилов топширди.

Маърифат аҳлига кўрсатилаётган бу қадар эъзознинг боиси шундаки, бу касб эгалари доимо инсонлар эҳтиромига сазовор бўлиб келган. Зотан, Шарқнинг буюк алломалари ҳам «устоз» сўзини ҳурмат билан тилга олган. Ватан тараққиётига ҳисса қўшган шахснинг ҳам, оддий фуқаронинг ҳам миллат фарзанди сифатида шаклланишини муаллимсиз тасаввур этиб бўлмайди. У берган билимни ҳеч бир бойлик билан ўлчамоқ, унинг олдидаги ҳаётий қарзни тўлиқ адо этмоқ мушкул вазифа.

Устоз — отангдан улуғ, дейди доно халқимиз. Бу жумлада ҳар биримизни қўлимиздан тутиб, улкан ҳаёт уммонига олиб кирган инсонларга берилган ҳақиқий баҳо мужассам. Мамлакатимизда биринчи бор умумхалқ байрами сифатида нишонланаётган ўқитувчилар ва мураббийлар куни арафасида бу сўзни қанча такрорласак, шунча кам. Президент Ислом Каримовнинг Фармонига биноан бу куннинг умуммиллат шодиёнасига айлангани, бир гуруҳ таълим тизими ходимлари давлатимизнинг юксак мукофотлари билан тақдирлангани муаллимлар олдидаги чуқур эҳтиромнинг юксак намунасидир. Олий Мажлиснинг сўнгги сессиясида қабул қилинган «Таълим тўғрисида»ги қонун ва «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур» ёшларимизга пухта билим беришда янги имкониятлар яратади.

Йиғилишда сўзга чиққан Ўзбекистон халқ таълими Вазири Ж. Йўлдошев давлатимиз раҳбари томонидан кўрсатилаётган эътибор соҳа ходимлари олдида катта маъсулият юклаётганини, ислоҳотлар жараёни даврида замонавий билимларга эга ёшларни тарбиялаш долзарб масалага айланганини алоҳида таъкидлади.

Маросимда республика Бош вазири Ў. Султонов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси У. Раҳматов, Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Бугров, Бош вазир ўринбосарлари А. Азизхўжаев, А. Муҳиддинов, К. Раҳимов, Б. Ҳамидов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов қатнашди.

Тантанали йиғилиш Ўзбекистон санъат усталари ва ижрочи ёшлар ижросидаги концерт билан якунланди.

(ЎзА).

1 октябрь - Хитой Халқ Республикаси Миллий байрами

КЎҲНА ТАРИХ ДИЁРИ

Хитой беш минг йилдан кўпроқ тарихга эга. Осиё қитъасининг шарқий қисмида, Тинч океаннинг ғарбий соҳилида жойлашган бу мамлакат ҳудуди 9,6 миллион квадрат метрни ташкил этади. Хитой Халқ Республикаси аҳоли сони жиҳатидан дунёда биринчи ўринда туради. Мамлакатда ҳар йили 13-15 миллион атрофида аҳоли кўпаймоқда. Хитой заминининг катталиги жиҳатидан эса фақат Россия ва Канадага «ён беради».

Хитой халқаро ҳамжамиятида ўзига хос ва муносиб ўрин эгаллаган давлатдир. ХХР Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг доимий беш аъзоси сафидан жой олган. Шу ўринда Хитойнинг 1995 йилги Нью-Йоркда бўлиб ўтган йирик халқаро анжуман қарорларига қўшилганлигини эътироф этиш керак. Унда, ядро қуролини ишлатмаслик ва ўзгаларга тарқатмаслик шарти белгиланган эди. Ядро қуроли ишлаб чиқарувчи давлат сифатида танилган Хитойнинг бундай тинчликпарварлик сиёсати жаҳон ҳамжамияти томонидан юксак баҳоланмоқда. Шунингдек, Хитой ҳукумати Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд барпо этиш ташаббусини ҳам қўллаб-қувватламоқда. Кези келганда, мамлакатимизнинг ХХР Раиси Цзян Цземиннинг 1996 йили Ўзбекистонга қилган расмий ташрифи икки томон муносабатларини янги босқичга кўтарди. Ўзбекистон ва Хитой тўқимачилик, қишлоқ хўжалиги, кимё ва ҳаво техникаси ишлаб чиқариши соҳаларида кенг ҳамкорлик қилиб келмоқда. Жумладан, ХХР томонидан Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган самолётлар сотиб олинмоқда. Икки давлатнинг умумжаҳон тинчликни асраш ва ядро қуроли хавфини бартараф этиш йўлидаги саъйи-ҳаракатлари ҳам бир-бирига ўхшаш ва муштараклиги билан ажралиб туради.

Қадимий тарих ва маданият диёри бўлган Хитойни Ўзбекистон ва умуман, мусулмон олами билан боғлаб турувчи кўп ришталар бор. Хитойда минглаб ислом динига мансуб кишилар истиқомат қиладилар. Мамлакат пойтахти Пекинда эса бир қанча мусулмон маҳаллалари мавжуд.

Шунингдек, Пекинда 30 дан ортиқ масжидлар фаолият кўрсатиб турибди. Хитой халқи ва ҳукумати бугун Миллий байрам - Республика кунини кенг нишонлайдилар. Яқинда бўлиб ўтган ХХР Коммунистик Фирқасининг 15-съездида илгари сурилган тинчликпарварлик ва тараққийпарварлик ғоялари хитойликлар томонидан изчил ҳаётга татбиқ этилади.

Хайрулло НУРИДДИНОВ,
шарҳловчи

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Индонезияда бир неча ҳафтадан бери давом этиб келаётган ёнғинларга яна бир табиий офат қўшилди. Мамлакатга қарашли Сулавеси оролида кучли зилзилалар бўлиб ўтмоқда. Айниқса, Паре шаҳри яқинидаги ер силкинишлари катта иқтисодий зарар келтириш билан бирга, кўплаб кишиларнинг ҳаётига зомин бўлди.

* * *

Исроилда оммавий иш ташлашлар бошланиб кетди. Дастлабки маълумотларга қараганда, мамлакат бўйлаб жаъми ярим миллондан зиёд киши иш ташлаган. Банклар, корхоналар, шифохоналар ёпиб қўйилган. Бу норозилик тадбири Исроилдаги Меҳнат Федерацияси ташкилоти томонидан уюштирилган. Иш ташловчилар Исроил ҳукуматининг нафақа тўлаш борасидаги янги сиёсатига қарши чиқмоқдалар.

* * *

Исроил ҳукумати Фаластин раҳбарияти билан ўзаро мулоқотни давом эттиришга тайёр эканлигини изҳор этган. Нью-йоркда АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт хоним иштирокида бўлиб ўтган Исроил ташқи ишлар вазири Давид Леви ҳамда Фаластин ҳукумати вакили Маҳмуд Аббос учрашувида томонлар яқин Шарқ можароларини зудликда ҳал этиш заруратини таъкидлаганлар.

* * *

Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арофот Жазоирда бўлиб, мамлакат президентиЛеамин Зеруал билан учрашган. Шундан сўнг у Тунисга ташриф бюриб, бу ерда президент Зини Ал-Обиддин қабулида бўлган. Ёсир Арофот ҳар икки давлат раҳбари билан Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш масалаларини муҳокама этган.

* * *

Фазодаги «Мир» орбитал станциясига муваффақиятли қўндирилган Американинг «Шаттл» русумли фазо кемаси станцияга беш нафар экипаж аъзоларини етказиб қўйди. Шунингдек, ушбу ракетада «Мир» станциясига янги компьютер ҳам олиб чиқилди.

* * *

Европадаги инсонпарварлик ташкилотлари вакили Эмма Банино хоним Афғонистонга келган. У толибонлар томонидан эгаллаб олинган мамлакатнинг шимолий ҳудудларида ҳам бўлиб, аҳоли билан суҳбатлар ўтказди. Шунингдек Банино хоним толибонларнинг ўзлари билан ҳам учрашиш ниятида.

* * *

Эронда йирик ҳарбий машқлар бўлиб ўтган. Теҳрон жанубидаги ҳудудларда ўтказилган бу машқларни бориб кузатган Эрон ҳарбий вазири Оятуллонинг айтишича, ҳозирги кунда Эронга жаҳоннинг кўпгина давлатлари хавф туғдириб турибди, шунинг учун мамлакат ўз ҳарбий қудратини оширишга интилмоқда.

* * *

Арманистон президенти Левон Тер-Петросян журналистлар билан бўлган учрашувда Тоғли Қорабоғ масаласида ҳам тўхталди. Унинг айтишича, Қорабоғнинг мустақил давлатга айланиши хом хаёл эмиш. Шунингдек Тер-Петросян Озарбойжоннинг арманлар томонидан босиб олинган ерлари ўз эгаларига қайтарилиши кераклигини эътироф этган.

* * *

Жазоирда яна бир хунрезлик бўлиб ўтган. Бу гал Бентала қишлоғида содир бўлган террорчилик оқибатида 85 киши ўлдирилган, 100 дан ортиқ киши яраланган. Босқинчилар одамларни сўйиб, баъзиларини тириклайин ёқиб юборганлар. Жазоирда тез-тез содир этилаётган бу хунрезликлар мамлакатнинг социалистик ҳукумати билан мухолифатдаги ислом радикал гуруҳлари ўртасида 1992 йили пайдо бўлган келишмовчиликдан кейин авж олиб кетди. Ўтган йиллар давомидаги хунрезликлар оқибатида 60 мингдан зиёд киши ҳалок бўлган.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ

Мустақил Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар моҳияти жиҳатидан ҳам, салмоғи жиҳатидан ҳам беқиёс даражада кўтарилди. Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган IX сессиясида кадрлар тайёрлаш ва халқ таълими тизимига оид масалаларнинг кўрилишининг ўзи барча таълим ходимлари руҳини кўтариб юборди. Аввалом бор шуни таъкидлаш керакки, халқ таълими тизимига давлат, унинг Олий раҳбари раҳнамолик қилар экан, амалга оширилаётган ҳар қандай ислоҳотнинг келажаги порлоқдир.

Президентимиз таъкидлаганларидек, мамлакатимизда амалга оширилаётган барча жабҳалардаги ислоҳотлар кадрлар тайёрлаш масаласини қайта кўриб чиқишни тақозо қилади, бунинг учун ёшларни ҳар томонлама билимли ва малакали мутахассислар қилиб тайёрлаш керак. Албатта бу борада энг масъулиятли вазифа таълим муассасалари зиммасидадир. Шулардан келиб чиққан ҳолда Тошкент шаҳар халқ таълими тизимида ҳам бир қатор ижобий ишларни амалга оширмоқдамиз. Жумладан, шаҳардаги барча муассасалар аттестацияси давом этмоқда. Ҳар бир муассаса ўзи белгилаган йўналишларни ҳимоя қилмоқда. Лицейлар, гимназиялар айрим фанларни чуқур ўқитадиган мактаблар сони кўпайди. Тошкент шаҳар халқ таълими Бошқармаси тасарруфидаги 11 та туманда 483 боғча, 337 мактаб мавжуд. Мазкур боғчаларда 9116 тарбиячи, мактабларда эса 19600 дан ортиқ ўқитувчи таълим-тарбия ишларида жонбозлик кўрсатоқдалар.

Шаҳримиздаги 14 та мактабда республика банклар ассоциацияси билан ҳамкорликда банк синфлари очилди, улар мана иккинчи йилдирки фаолият олиб бормоқда. Мактабларимиз фаолиятининг энг асосий кўрсаткичлари қилиб битирувчиларнинг олий ўқув юртларига киришлари сифати, ўқувчиларнинг олимпиадаларга иштирок этишлари натижасига қараб белгиланди. Бу йилги республика олимпиадасида иштирок этган ва ғолибликни қўлга киритган 8 нафар ўқувчимиз олий ўқув юртларига имтиёзли асосда имтиҳонсиз қабул қилиндилар.

(Давоми 2-бетда)

ҚИЗҒИН ТАБРИКЛАЙМАН

Ўзбекистон мустақиллигининг олти йиллиги кунларида ёшу кексаларнинг шодухуррамлиги халқимиздаги миллий ифтихор туйғусининг ортиб бораётганлигига ёрқин далилдир. Туй арафасида Республика Олий Мажлиси 9-сессияси қабул қилган «Таълим тўғрисида»ги янги Қонун, «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур» лойиҳасини ишлаб чиқиш хусусида қабул қилинган қарори, Ислом Каримов бошчилигида ҳукуматимиз ёшларни баркамол инсон қилиб етиштириш, юртимиз барқарорлиги учун тинмай меҳнат қилаётганлигини чуқур ҳис қилдим.

Мен етук иқтидорли ўғил-қизларимиз сафи ортиб, уларнинг буюк Ўзбекистон давлати равнақи, озод халқимизнинг бахт-саодати йўлида хизмат қилишларига ишонаман.

«Ўқитувчи ва мураббийлар куни» тўйи, тантанаси билан барча касбдошларни қизғин табриклайман.

Асқар ЗУННУНОВ,
педагогика фанлари доктори, профессор, Республика миқёсидаги пенсионер.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1997 йил 30 сентябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:)*

1 Австралия доллари	54,46
1 Австрия шиллинги	6,12
1 Англия фунт стерлинги	121,86
10 Бельгия франки	20,86
1 Голландия гульдени	38,22
10 Греция драхмаси	2,72
1 Дания кронаси	11,31
1 БАА дирхами	20,64
1 АҚШ доллари	75,79
1 Миср фунти	22,37
1 Ирландия фунти	110,54
1 Исландия кронаси	1,07
10 Испания песети	5,11
100 Италия лираси	4,40
1 Канада доллари	54,73
10 Хитой юани	9,15
1 Қувайт динори	249,29
100 Ливан фунти	4,93
1 Малайзия ринггити	23,76
1 Германия маркаси	43,05
1 Норвегия кронаси	10,64
1 Польша злотийси	22,23
10 Португалия эскудоси	4,23
1 Сингапур доллари	49,41
1000 Туркия лираси	0,44
1 Финляндия маркаси	14,39
1 Франция франки	12,82
1 Швеция кронаси	9,98
1 Швейцария франки	52,21
1 ЭКЮ	84,20
10 Жанубий Корея вони	0,83
10 Япония иенаси	6,25
1000 Россия рубли	12,93
1000 Украина гривнаси	40,64
1000 Беларусь рубли	2,73
1 Эстония кронаси	5,98
1 Латвия лати	129,33
1 Литва лити	18,95
1 Қозоғистон тенгеси	3,00
1 Қирғизистон соми	4,36

**) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.*

ХИЗМАТИ ЭЛГА МАНЗУР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Озиқ-овқат маҳсулотларининг айрим турларини сотишни тартибга солиш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорини Фарғона вилояти меҳнаткашлари ҳам зўр хурсандчилик билан кутиб олишди. Қарор қандай бажарилаётганини билиш мақсадида жойлардаги бир қатор туман «Матлуботсавдо» ҳиссадорлик жамиятларида бўлдик.

— Жамиятимиз аҳолига белгиланган озиқ-овқат маҳсулотлари сотиш борасида беминнат хизмат қилмоқда, — деди суҳбатда Риштон туман «Матлуботсавдо» ҳиссадорлик жамияти раиси Шуҳратжон Шарипов. — Тумандаги мавжуд 12 та хусусий дўкон жамиятимиз билан шартнома асосида иш олиб бормоқда.

Туманнинг Ражабов номли жамоа хўжалигидаги 1-озиқ-овқат магазини саранжом-саришталигидан ғоят мамнун бўлдик. Магазин мудири Абдувоҳид Норматов хизматидан ҳам эл мамнун бўлмоқда. Хўжаликдаги «Марҳабо» хусусий дўкони хизмати ҳам харидорларга манзур бўлаётир.

Туман матлуботчилари аҳолига савдо хизматини яхшилаш билан бирга бошига ташвиш қайғу тушганларга ҳам моддий ёрдам бераётир. Бевосита жамият раиси Ш. Шариповнинг ташаббуси билан маъракаларга мўлжалланган учта магазин ташкил этилган. Мазкур магазинлардан аҳолига 50 кг ун, 10 кг ўсимлик ёғи, 20 кг гуруч, ва бошқа озиқ-овқат, материаллар сотилди. Риштон тумани ҳокими раислигидаги комиссия жойлардаги магазинларда озиқ-овқат сотилиши устидан қатъий назорат ўрнатилганлиги яхши самара бераётир. Маҳсулотларнинг четга олиб чиқиб кетилиши олдини олиш борасида ибратли ишларни амалга ошираётир.

Боғдод туман «Матлуботсавдо» ҳиссадорлик жамиятида ҳам ибратли ишлар амалга оширилияпти. Тумандаги М. Ботиров, Ф. Волкова мудирлик қилаётган магазинлар, Соҳибхон Эргашев, Санобархон Ҳолиқова, Гулбаҳор Йўлчиева бошлиқ хусусий дўконлар аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш борасида амалга ошираётган ишларидан мамнун бўлдик.

А. ТУХТАСИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Эҳтиромимиз Сизга, азиз устозлар!

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ

(Боши 1-бетда)

Барча мактабларимизда мана иккинчи йилдирки, ўқувчилар давлат аттестациясидан тест усулида ЭҲМ ёрдамида ўтказилмоқда. Умуман, тест усули барча синфларда кенг қўлланилмоқда. Лотин алифбосига ўтиш давлат дастури асосида амалга оширилмоқда. 1996-1997 ўқув йилида 1 синфга қабул қилинган 40000 нафар ўқувчини янги ўзбек алифбоси бўйича ўқитдик. Уларда дарс берган барча ўқитувчилар қайта тайёрлов курсларидан ўтказилдилар. Улар лотин алифбосидаги дарсликлар билан тўла таъминланди.

Миллий урф-одатларимиз, қадриятларимиз, халқ ҳунармандчилиги анъаналарини тиклаш борасида мактаблар ва ҳунар лицейларида (2-, 7-, 12-, 17-) наққошлик, заргарлик, попопчилик, каштачилик, ёғоч ўймакорлиги, ганчкорлик сир-синоатлари ёшларга ўргатилмоқда.

Биз бу йил умумхалқ байрами — «Ўқитувчи ва мураббийлар» куни байрамини тантанали ва зўр қувонч билан ўтказиш тадбирларини амалга оширмоқдамиз. Ҳар бир синф жамоаси ота-оналар қўмитаси раҳбарлигида ўқитувчи, тарбиячиларни байрам билан табриклаш тантаналари бўлиб ўтмоқда.

Туманлар миқёсида ҳокимликлар томонидан тасдиқланган тадбирлар асосида ўқитувчилар халқ таълими нуронийлари, тарбиячиларини касб байрамлари билан табриклаб, маънавий ва моддий рағбатлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Уларда махсус концерт ва қутлов дастурлари ташкил қилинди ва байрам дастурхонлари ёзилди. Шунингдек, тарбия муассасаларида узоқ йиллар ишлаб дам олишга чиққан нуронийлар, касалманд ўқитувчилар холидан хабар олиш учун махсус гуруҳлар ишлади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1997 йил 25 сентябрда «Республика халқ таълими тизимида алоҳида ўрнак кўрсатган ходимлардан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги Фармонига кўра шаҳримиздан ҳам кўплаб ўқитувчи ва мураббийлар мамлакатимиз орден ва медаллари ҳамда «Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси», «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси» фахрий унвонлари билан тақдирландилар. Бу ҳукуматимиз раҳбарияти, шахсан Президентимиз Ислом Каримовнинг келажаги буюк Ўзбекистоннинг бўлажак етук кадрларини тайёрлашдаги ўқитувчи ва мураббийлар хизматини олдиндан кўра билишидир. Бунинг учун мукофотланганлар ва шаҳримиздаги барча зиёлилар ўз қалб миннатдорчиликларини билдирмоқдалар.

Биз аминмизки, ҳукуматимизнинг халқ таълимига алоҳида эътибори ва ғамхўрлигидан илҳомланиб, шаҳримиздаги барча халқ таълими ходимлари «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур» ва «Халқ таълими»нинг янги Қонунини ҳаётга тадбиқ этишда бундан кейин ҳам фидойилик кўрсатаверадилар. Шаҳримиз ўқитувчи ва мураббийларига қарата биз ҳам қўлимизни кўксимизга қўйиб, ҳорманглар, касб байрамингиз муборак, деймиз.

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ,
Тошкент шаҳар халқ таълими
Бош бошқармаси бошлиғи

ТУБ БУРИЛИШ ДАВРИ

Қарийб йигирма йилдан буён У.Юсупов тумани халқ таълими бўлимига мудирлик қиламан. Шу ўтган даврда таълим тизимида қанчадан-қанча қарор, қонун ва кўрсатмалар, дастурлар қабул қилинмади, дейсиз. Уларнинг ҳаммасини ҳаётга тадбиқ этишга ҳаракат қилганмиз. Бироқ, мен учун Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси тўққизинчи сессияси унутилмас воқеа бўлиб қолди. Унда республикамиз Президенти Ислом Каримов сўзлаган нутқ ғоят муҳим аҳамиятга эга. Ҳақиқатан ҳам таълим жабҳасида туб бурилиш ясаш даври келди. Ҳаёт барча таълим ходимлари зиммасига болаларга чуқур билим бериш билан бирга ёшларни маънавий баркамол, жисмонан соғлом қилиб тарбиялашдек долзарб вазифаларни юкламоқда.

Сессия материаллари биз таълим тизимидаги ходимлар учун асосий йўналиш бўлиб қолиши турган гап. Шу боис яқинда тумандаги барча мактабларнинг фаоллари иштирокида кенгайтирилган йиғилиш ўтказиб, сессия материалларини ўргандик. Ва аниқ тадбирлар белгилаб олдик. Йиғилишда сўзга чиққан мактаб директорлари Шаймардон Чўллиев, Норбобо Бекмуродов, Ғани Чўллиев, Тилак Сафаровлар таълим-тарбияни тубдан яхшилаш ҳақида ўзларининг таклиф ва мулоҳазаларини билдиришди.

Бугунги кунда туманимизда йигирма иккита мактаб фаолият кўрсатмоқда. Шундан иккитаси лицей-интернатдир.Очиғини айтганда ҳали ишларимизда камчиликлар кўп. Юртимиз янгича фикрлайдиган, тадбиркор, зукко, масъулиятли ёш кадрларга муҳтож. Умумий ўрта таълимнинг асосий мақсади барча фуқароларга билим бериш, таълимнинг турли кўринишларида давом эттириш, ҳар бир шахснинг қизиқиши ва хоҳиши, қобилияти ва имкониятига қараб касб-ҳунар эгаллаш учун зарур шарт-шароитлар яратиб беришдир. Президентимиз айтганларидек, ҳозирги умумтаълим мактабининг ҳолати бу мақсадга тўлиқ жавоб бермайди. Бу ҳақда Президентимиз сессияда сўзлаган нутқида шунда деган эди: «Умумтаълим мактабларининг оқсоқ томонлари ҳақида гапирар эканмиз, бир муҳим муаммони таъкидламасдан ўтолмаймиз. Бу муаммо бугун тўққизинчи синфни битираётган болаларимиз тақдири. Республикамизда тахминан беш миллион икки юз минг мактаб ўқувчисидан тўққизинчи синфни битираётганлар 450 минг нафарни ташкил қилади. Хўш, ўзимизча бир тасаввур қилиб кўрайлик. Тўққизинчи синфни тугатганларидан кейинги йўли-тақдири қандай бўлиб қолмоқда!»

Ҳа, бундай далиллар бизнинг туманда ҳам бор. Тўққизинчи синфни битирган қанчадан қанча ёш йигит-қизлар бугунги кунда ишсиз юрибди. Касб-ҳунар билим юртларида таълим ишлари шу кун талабига мутлақо жавоб бермайди. Тарбиячи — ўқитувчиларнинг малакаси ниҳоятда паст. Сессияда кадрлар тайёрлаш бўйича «Миллий дастур» ва «Таълим тўғрисида»ги Қонуннинг парламентда қабул қилиниши муҳим аҳамият касб этади. Биз таълим-тарбия тизимини тубдан ўзгартириш, уни янги замон талаби даражасига кўтариш йўлларини излашимиз зарур.

Республикамиз мустақиллигини янада мустаҳкамлайдиган соғлом ва етук, билимли ёшларни тарбиялашга асосий эътиборни қаратишимиз, давр ва замон талабига қараб иш тутишимиз зарур.

Ғиёс АМИНОВ,
Қашқадарё вилояти Усмон Юсупов туман халқ таълими бўлими мудири, Ўзбекистон халқ таълими аълочиси.

МИЛА ОПА

Бир куни Мила опа (ўз исм фамилияси ва қайси миллатдан эканлигини ҳамон билмайди) ойнаи жаҳонда ота-онаси ташлаб кетган болалар ҳақидаги кўрсатувни кўргач, ўзини тўхтата олмай ҳўнграб йиглаб юборди.

...Орадан бир оз вақт ўтгач, Мила опа қалб дафтарини бир-бир варақлай бошлади:

— Эшитишимга қараганда, 1930 йили Тошкент шаҳрининг ҳозирги Кўкча атрофида туғилганман. Чамаси икки ёшимда онам вафот этган, исмларини билмайман, уч ёшга тўлар-тўлмасимдан дадамни миршаблар уйдан олиб кетишган экан. Дадам миршаблар қуршовида турганларида ялиниб-ёлвориб мени маҳалламиз атрофидаги Эски ҳовуз (ҳозирги 1-шаҳар касалхонаси) биқинидаги 18-сон болалар етимхонасига топшириб кетган эканлар.

Етимхонада уч йил бўлдим. Мен ўз исмимни аниқ билмаганим учун ҳам тарбиячилар менга 3-4 хил исм қўйиб, охири Милахон деган исмни раво кўришибди, кейин билсам, тарбиячилардан бирининг исми Мила, етимхона раҳбарининг фамилияси Тагирова экан. Бу ердаги болалар олти ёшгача тарбияланиб, кейин бошқа етимхоналарга кўчирилар экан. Олти ёшга тўлганимда барча меҳрибон тарбиячилар ҳамда етимхона раҳбари мени ўз фарзандларидек эркалаб, иложи бўлса-ю, шу жойдан кетказмасликка ҳаракат қилар эдилар. Мени эса ноиложликдан бу ердан унча узоқ бўлмаган, Лабзак атрофидаги 8-сон болалар етимхонасига топширишди. У ерда ўн йил тарбияландим.

Ўн олти ёшга тўлганимдан сўнг мени (Асакент) эски ТошМИ атрофидаги 14-сон етимхонага тарбиячи қилиб жўнатишди. Етимхона раҳбари Машруфа Хўжаева мендан ёрдамларини аямадилар.

Бир куни даварада раҳбар шундай деб қолдилар:

Милахонни яхши биласизлар. Лекин бу қизимиз қачон туғилганини билмайди. Келинглар, шу бугунни Милахоннинг туғилган куни деб белгилайлик.

Кичик давра мен учун қасрдек туюлар эди. Қарсаклар остида Машруфа опа Хўжаева «туғилган куним» билан табриклаб бош-оёқ сарпо, бир қучоқ гул бериб, бағриларига босдилар. Ҳамкасбларим ҳам қучоқ-қучоқ гуллар совға қилишди, шаънимга илиқ гаплар айтишди...

Шу-шу Машруфа Хўжаевани худди ўз опамдек кўриб қолдим. Улар ҳам иложи борича ёрдам бердилар. Туғинган опам Машруфа Хўжаева Кўкча даҳасида истиқомат қиладилар. Борди-келди қилиб турамиз.

Яхши ҳам бахтимга Машруфа опадек инсонлар бор экан. Ана шундай меҳридарё инсонлар бор экан, болалар ҳеч қачон етим қолишмайди.

Саидмурод
САИДАҲМАД.

ЗИЁКОРЛАР ҲАҚИДА СЎЗ

Маълумки,ҳаёт деган завқли ва мураккаб, муаммоли ва кўп қиррали жараён борки, унинг пасту баланд йўллари, сўқмоқлари, қувонч ва изтироблари ҳамда ўзига хос ташвишлари бўлади. Ана шу жараёнда мустақил ҳаёт кечиришга ёшларни тайёрлашдек муқаддас, мураккаб ва шарафли вазифа ўқитувчи, устозлар зиммасидадир. Устоз кўрган шогирдгина ҳар мақомга йўрғаламай, ҳаёт сўқмоқларида адашиб, қийналиб қолмай, унинг пиллапояларидан дадил олға боради. Шу жиҳатдан ўқитувчи-устозни зиёкор деймиз.

Зиёкорлар ҳақида қадим замонлардан буён кўплаб ривоятлар яратилган. Шундай бир ривоятга кўра, Луқмони ҳаким кунлардан бир куни ўз шогирди билан отга миниб олдинма-кетин йўлда кетишаётган экан. Улар бир қабристон ёнидан ўтаётганларида Луқмони ҳаким отдан тушиб, бир қўли билан отни етаклаб, иккинчи қўлини кўксига қўйиб, бош экканча у ердан ўтади ва бироз узоқлашгач, яна отига миниб, йўлда давом этади. Бу ҳолни кузатиб келаётган шогирди бунинг сабабини сўрайди. Шунда Луқмони ҳаким дейди:

- Бунинг сабаби шуки, ўша қабристонда мени ўқитган устозим ётибди, икки дунёда ҳам устоз ҳурматини жойига қўйиш ҳам қарз, ҳам фарздир, ўғлим...

Мана шу сабабли ҳам Шарқ халқлари «Устоз отангдан улуғ» дейишади. Ҳаётни ҳеч қачон муаллимсиз, устозсиз, тарбиячисиз тасаввур қилиб бўлмайди, уларсиз жамият ваҳшийлар тўдасидан иборат бўлган бўлар эди. Демак, ҳаётнинг гўзаллиги муаллим билландир. Бу ҳақда ХY асрдаёқ улуғ форс-тожик шоири А.Жомий шундай деган эди:

Жаҳонда бўлмаса муаллим агар,
Ҳаёт ҳам бўлмасди гўзал, бу қадар!

Қадим замон файласуфи Платон (Афлотун) тарбиячилар ҳақида бундай деган эди:

« Агар кавушдўз ёмон уста бўлса, давлат бундан унчалик кўп зарар кўрмайди, фуқаролар бир мунча ёмонроқ кийим кийиб юрадилар, холос, аммо болаларни тарбияловчи киши ўз касбини ёмон бажарса мамлакатда нодон ва ёмон одамларнинг бутун бир авлоди вужудга келади».

Ҳа, шундай. Муаллим, мураббий, устоз масъулияти шунчалик юксак. У фақат билим берибгина қолмай, ёш ниҳолларни тарбиялаб, парваришлаб, жамият, Ватан ва халқ учун фойдали, руҳан ва жисмонан соғлом, комил инсон қилиб етиштириши керак. Яъни уларнинг онги ва қалбини илм чироғи билан нурафшон этиш билан бирга, маърифат, маданият, одамийлик зиёсини ҳам таратиши зарур. Зеро, жамиятга фақат илмлигина эмас, айни пайтда инсонийликни юқори қўядиган, Ватан равнақи, халқ фаровонлиги йўлида фидойилик кўрсата оладиган, мамлакатни обод кўришдан фахрлана оладиган чинакам ватанпарвар, халқпарвар ва инсоният ташвишини елкасига ортган кишилар керак. Тараққиёт ғилдирагини худди шундайлар олға силжитадилар, мамлакатга эзгулик уруғларини сочадилар.

Юртбошимиз Ислом Каримов халқ таълими тизимини тубдан ислоҳ қилиш вазифалари ҳақида Олий Мажлис сессиясида қилган маърузаларида худди шундай кишиларни - устоз номини юксак қадрловчи мураббийларни кўзда тутганликлари бежиз эмас. Уларнинг кўпчилиги байрам арафасида юксак ҳукумат мукофотларига сазовор бўлдилар. Бугунги кунда таълим тизимида белгиланган ислоҳотлар айнан мана шу устоз муаллим-мураббийлар халқ таъбири билан айтганда, чинакам зиёкорлар ҳиммати ва ғайратига таяниб амалга оширилади.

Эртанги қутлуғ айём арафасида зиё тарқатувчи муаллимларимизга маънавиятимиз, маданиятимиз анъаналарини бойитиш, янги даврнинг янгича тафаккурли кишиларини тарбиялаб воягa етказишдек шарафли ишларида муваффақиятлар, мустаҳкам ирода, метиндек мустаҳкам саломатлик тилаймиз.

Ҳамиша бор бўлинг, муҳтарам зиёкор устозлар!

Б.ТУРДИЕВ,
доцент

Абдулла Авлоний номидаги ХТХМО Марказий институтининг илмий-методик ишлари бўйича проректори Карим Давлатов «Ўқитувчи ва мураббийлар куни» олдидан куни кеча матбуотда эълон қилинган Президентимиз Ислом Каримовнинг «Республика халқ таълими тизимида алоҳида ўрнак кўрсатган ходимлардан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги 1997 йил 25 сентябрдаги Фармонини Андижон, Фарғона, Навоий, Сирдарё, Қашқадарё каби вилоятлардан келган ўқитувчиларга ўқиб эшиттирмоқда.

ЭЪЗОЗГА ТАЪЗИМ

Эртага ўқитувчилар ва мураббийлар куни умумхалқ байрами сифатида нишонланиши биз педагоглар учун катта шарафдир. Инсон манфаатлари йили бўлиш билан бирга бу йил таълим-тарбия соҳасида туб ислоҳотлар бошланган сана бўлиб ҳам тарихга кириши турган гап.

Чунки Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси IX сессиясида кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур тасдиқланиб, «Таълим тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Бу ҳаётбахш ҳужжатлар муҳокамаси юзасидан Президетимиз Ислом Каримов сўзлаган нутқда кўп сонли муаллим ва мураббийлар олдида турган долзарб вазифалар кўрсатиб ўтилди.

Мактабимиз маъмурияти билан касаба уюшма қўмитаси биргаликда сессия материалларини ўрганар экан, улардан келиб чиқадиган муҳим йўл-йўриқларни белгиладилар, жамоа шартномаси бандларини таълим-тарбия тизимидаги ўзгаришлар руҳида янги қўшимчалар билан тўлдиришга келишиб олдилар. Айниқса юртбошимиз айтганидек, ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, ҳар бир ўқувчини кўпроқ ўйлашида, фикрлашида математика фани муҳим роль ўйнаши табиий. Шу боис биз математиклар масъуллигимизни ошириш тадбирларини кўраяпмиз. Чунки математикадан пухта билим олган ўқувчи кейинчалик ҳаётда ўз йўлини тезда топиб кетади. Ҳисобини йўқотмайди. Буни мактабимизни битириб кетган йигит-қизлар мисолида кўраяпмиз.

Мактабимизда мингдан ортиқ бола ўқийди. Уларга юзга яқин ўқитувчи дарс беради. Мактаб тўла компьютерлашган. Ўқитувчилар 8 та фан бўйича тузилган методик бирлашма фаолиятида қатнашиб келишади. Ҳар бир бирлашманинг ўз раҳбари, режаси бор. Бизнинг математика методик бирлашмамизда 6 ўқувчи фаолият кўрсатмоқда.

Улуғ айём арафасида ўз касбига фидоий жамоамиз аъзолари номларини зикр этгим келади. Мактаб директори Пахлавон Маъруфжонов, касаба уюшмаси қўмитаси раиси Зокиржон Муллабоев, қўмита аъзолари Набижон Оролов, Феруза Топилдиева каби 20 дан ортиқ биринчи тоифали ўқитувчиларнинг ўз касбларига фидоийлиги, жонкуярлиги, самимий ва билимдонликларидан фахрланаман. Ўшалар туфайли бўлса керак, мактабимиз вилоятдаги таянч мактаб ҳисобланади.

Вазирлар Маҳкамасининг шу йил август ойидаги «Ўқитувчилар ва ўқувчилар турмуши моддий шароитларини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида янги ўқув йилидан бошлаб маошларимизга тегишли фоизлар қўшилганидан, биринчи синф ўқувчиларига ўқув қуроллари текин берилганидан беҳад мамнун бўлдик. Бу эъзозга жавобан бутун қобилият, куч ва имкониятларимизни таълим-тарбия соҳасидаги ислоҳотни амалга оширишга сафарбар этамиз.

Нодира АЛИМОВА,
Наманган вилояти Чуст туманидаги Хумо номли 19-мактаб ўқитувчиси.

ҚУВОНЧЛАР БИР ТАЛАЙ

Мен 20 йилдан бери халқ таълими соҳасида хизмат қилиб келаман. Мактабимизда ўзбек тили ва адабиётидан дарс беришдан ташқари бадиий ҳаваскорлик тўгарагига ҳам раҳбарлик қиламан.

Мактабда «Моҳира» дастасини ташкил этдим, у уч йилдан бери халқимизга муносиб хизмат қилиб келмоқда. 29 нафар даста иштирокчилари туман, вилоят тадбирларида иштирок этиб, анча муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Биз бу йил Самарқандда ўтказилган «Шарқ тароналари» халқаро фестивалига таклиф этилдик. У ерда машҳур режиссёр Баҳодир Йўлдошевнинг «Карвон йўллари» спектаклида қатнашдик. Юлдуз Усмонова раҳбарлигида «Олича», «Ёр-ёр» финал рақсларига иштирок этдик. Фестивалда ижро этган «Олича» рақсимиз кўпчиликка манзур бўлди. Ашуласини Раҳима Мирзоҳидова, рақсни сурхондарёлик қизлар ижро этишди. Бизни юртбошимиз Мустақиллик байрами кунларига таклиф этдилар. Унда фаол иштирок этдик.

Мана энди касб байрамимизни нишонлаш ва республика тадбирларига қатнашиш учун Тошкентга келдик.

Ўзбек халқи буюк халқ. Шу халққа, шу Ватанга муносиб фарзандлар тарбиялаб етиштириш муқаддас бурчимиздир. Барчангизни касб байрами билан қизғин табриклайман ва сизларга тинчлик, омонлик тилайман.

Иқболой ҚОДИРОВА,
Жарқўрғон туманидаги 37-ўрта мактаб ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси.

ҚАЛБ ИЗҲОРИ

Республикамизда биринчи марта умумхалқ байрами сифатида нишонланаётган «Ўқитувчилар ва мураббийлар куни» қашқадарёлик халқ таълими ходимларининг ҳам кучига-куч, ғайратига-ғайрт қўшиб юборди.

Қашқадарёда бу йил 28 та лицей, 8 та гимназия ташкил этилиб, вилоятдаги ўқувчиларнинг 25 фоизидан кўпи янги таълим муассасаларида ўқитилмоқда. Уларга халқ хўжалигининг барча соҳалари учун малакали ишчи кадрлар тайёрлаб бериш мақсадида 36 та касб-ҳунар таълими муассасалари фаолият кўрсатмоқда. Ҳар бир таълим муассасасида бюджетдан ташқари маблағ ишлаб топиш, истеъдодли болалар билан алоҳида ишлаш, ўқув-тарбия машғулотларини маҳаллий материаллардан фойдаланган ҳолда олиб бориш масалаларига катта эътибор берилмоқда.

Вилоятимиз ўқувчилари орасида АҚШ мактабларида таълим олаётганлари бор, халқаро мусобақаларда совриндорларимиз ҳам кўпайиб бормоқда. Шаҳрисабзлик Рустам Ҳусаинов Японияда ўтказилган тасвирий санъат соҳасидаги кўрикда фахрли 3-ўринни эгаллаган бўлса, Қарши шаҳридан 13 ёшли Шерзод Иброҳимов Лондонда ўтказилган ўсмирлар ўртасидаги каратэ курашида Жаҳон чемпиони бўлди. Чироқчилик 3-синф ўқувчиси Сарвиноз Эргашева шахмат бўйича Республика чемпиони бўлди. Бу каби мисоллар фақат Мустақиллик шарофати ва ўқитувчи мураббийларимиз меҳнати натижалари деб биламиз.

Республика халқ таълими вазирлигининг айни кунларда таълимни дунё стандартларига тенглаштириш соҳасидаги вазифаларини бугун борлиғимиз билан амалга оширишга куч-ғайратимизни сарфлаймиз, деб Республика ўқитувчилар ва мураббийлар куни тадбирининг иштирокчилари бўлган қашқадарёлик таълим ходимлари касб байрамингиз муборак бўлсин, деймиз.

Ж.ЖИЛОВОВ,
вилоят ХТБ бошлиғининг муовини,
Ш.САФАРОВА,
Нишон туманидаги 1-лицей директори,
Э.МАҲМАТМУРОДОВ,
Ғузор туманидаги Ж.Боймуродов номли мактаб ўқитувчиси, Республика халқ ўқитувчиси,
Г.ТАНГРИҚУЛОВА,
Муборак туманидаги 5-ўрта мактаб ўқитувчиси, Республикада хизмат кўрсатган халқ таълими ходими,
С.ЮСУПОВА,
Шаҳрисабз туманидаги «Чарос» болалар боғчаси мудираси,
Э.РАҲМАТОВ,
Яккабоғ туманидаги касб-ҳунар лицейи ишлаб чиқариш устаси,
М.ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Шаҳрисабз шаҳридаги ўқувчилар саройи директор ўринбосари

ТАРАҚҚИЁТ ТАЪЛИМДАН БОШЛАНАДИ

Миллий кадрлар тайёрлаш борасида республикамиз ҳукуматида қабул қилинган дастур Ўзбекистон тараққиёти тарихида муҳим йўналиш бўлиб қолишига шубҳа йўқ. Чунки билимли одамгина эркин бўлади, билимли халқ чин маънода мустақил бўла олади. Шу жиҳатдан миллий кадрлар тайёрлаш масаласига мавсумий вазифа деб қараб бўлмайди, уни изчил давом эттириб бориш керак. Дастур узоқ йилларга мўлжаллангани, уни босқичма-босқич амалга ошириш режалаштирилгани бежиз эмас.

Ҳукуматимиз қабул қилган миллий кадрлар тайёрлаш дастури ва «Таълим тўғрисида»ги Қонун халқ таълими тизими олдига ўта жиддий вазифаларни қўймоқда. Бунда таълимни ривожлантириш орқали АҚШ, Англия, Германия, Япония сингари илғор давлатлардаги тараққиёт даражасига эришиш назарда тутилган. Бунинг учун юртимизда имкониятлар бисёр. Умуман, кейинги йилларда таълим тизимини ривожлантириш, жаҳон андозаларига яқинлаштириш борасида анчагина ишлар қилинди. 1997 йил Самарқандда вилоят ҳокими қарори билан «Халқ таълими йили» деб эълон қилиниши бу соҳадаги ишларни янги поғонага кўтарди.

Туманимиздаги 64 та ўрта умумтаълим, 35 та таянч мактабларида 4 мингта яқин ўқитувчи меҳнаткашларнинг фарзандларига сабоқ бермоқда. Умуман мактабларимизнинг аҳволи, таълим-тарбия ишлари даражаси ёмон эмас. Айниқса 4, 5, 8, 15, 23, 83 - мактабларда ўқув-методик ишлари намунали ташкил этилган. Т. Эшонқулова, О. Ҳамроева, З. Бердиева, Н.Қодирова, М.Турзиева, Н.Султонов каби ижодкор ўқитувчилар таълим жараёнида «Саёҳат дарси», «Бозор дарси», «Саҳнавий дарс» каби ноанъанавий усуллардан кенг фойдаланишмоқда. Бундай тадбирлар ўқувчиларнинг ўзлаштириш даражасига самарали таъсир қиляпти. Туманимиз мактаб ўқувчилари вилоят ва республика фан олимпиадаларида ҳамда турли йиғинларида муваффақиятли қатнашаётгани, хусусан, 5-мактаб ўқувчиси Кунсулув Рисбоева республика олимпиадаларининг, 2О- мактаб ўқувчиси Феруза Завқиева иқтидорли ўқувчиларнинг VI республика слёти ғолиби бўлганлиги юқоридаги фикримизнинг далилидир. Мактаблар битирувчиларининг олий ўқув юртларига ўқишга киришлари кўрсаткичи бўйича туманимиз йил сайин юқорилаб, 1996 йилда вилоятда 3 - ўринга чиқди.

Ф. МУҲАММАДИЕВ,
Каттақўрғон туман халқ таълими бўлими мудири,
З.ТУРСУНОВ,
таълим ва фан ходимлари касаба уюшма туман қўмитаси раиси.

Жаҳонда бўлмаса
муаллим агар,
Ҳаёт ҳам бўлмасди
гўзал, бу қадар.
А.ЖОМИЙ.

Ҳақ йўлида ким
сенга бир ҳарф
ўқутмиш ранж ила,
Айламак бўлмас адо
онинг ҳақин
юз ганж ила.
А.НАВОИЙ.

«УСТОЗ ОТАНГДАН УЛУҒ»

Тошкент Давлат техника университетида 784 профессор ўқитувчи ва 4463 нафар талаба бўлиб, умумхалқ байрами «Ўқитувчилар ва мураббийлар куни»ни ҳамкорлиикда катта байрам қлиш даастурии яратлид. «Устоз отангдан улуғ» мавзусидаги ушбу байрам катта тантана билан ўтказилмоқда.

1 октябрь куни улар учун текинга ош тарқатилади, университетнинг гимназия ва лицей-интернат ўқувчилари ва талабалар иштирокида ажойиб, завқли концерт дастури тайёрланди. Ушбу тадбирда устозларга бағишланган табрик сўзлари, шеърлар, қўшиқлар янграйди. Шунингдек, турли спорт ўйинлари: шахмат-шашка, тош кўтариш, мини футбол, волейбол, тортишмачоқ, миллий кураш каби томошалар кўрсатилади.

Хуллас, бу ерда катта тантана бўлиб ўтмоқда.

Улуғбек
БОЙМУРОДОВ,
Тошкент Давлат техника университети талабалар касаба уюшмаси ташкилоти раиси вазифасини бажарувчи

ЭЪЗОЗ ТОПГАН АЁЛ

Доно халқимиз устозларни улуғлаб, уларнинг шаънига жуда пурмаъно ҳикматларни билдиришган.

«Устоз отангдан улуғ» - дейилади муқаддас ҳалиси шарифларда ҳам.

Ривоят қилишларича, Ҳазрат Алишер Навоий дўсти Ҳусайн Бойқаро билан суҳбатлашиб кетаётиб, йўл четида ўйнаб юрган болакайни кўриб қолиб, отидан сакраб тушибди-да қўлларини кўксига қўйиб, саломлашибди. Бундан ҳайратта тушган дўсти дебди:

- Бу қандай ҳол, ҳазратим. Сиз шундай улуғ инсон була туриб, кичкина болакайга таъзим қилдингиз?

Алишер Навоий мийиғида кулиб, дебдилар:

- Бу бола менинг устозимнинг ўғлидир...

Ушбу ҳикматларни, ривоятларни ёдга олиб, беихтиёр ёш авлодга таълим бериб, тарбиялаётган ўқитувчилар ҳақида дунёдаги энг чиройли сўзларни айттинг келади, энг сара гуллардан иборат байрам гулдастасини туҳфа айлагинг келади.

Ўрта Чирчиқ туманидаги Пушкин номли 1-ўрта мактаб нафақат вилоятда эмас, балки республика миқёсида ҳам ўз мавқеига эга. Бу жамоанинг аъзоларидан бири бошланғич таълим муаллимаси Маъмура Иброҳимовадир. У қарийб 18 йилдан буён мурғак қалбларга эзгулик уруғини сепиб келади. Изланувчан, болаларнинг энг яқин сирдошига айланиб кетган бу муаллима ҳақида ҳар қанча илиқ фикрларни билдирса арзийди. Жамоада меҳнатсевар, ташкилотчи ходима, оилада суюкли бека, рисоладагидек келин, меҳрибон она, садоқатли умр йўлдоши бўлган Маъмурахон ўз касбини сидқидилдан севади. Туман, вилоят халқ таълими бўлими томонидан берилган қатор фахрий ёрлиқлар бунинг яққол далилидир. Уни болалар даврасида кўриб, боғбонга, меҳр кўзларини тикиб турган ўқувчиларни ҳаёт чечакларига қиёслайсан, беихтиёр. Халқ таълими ходимларининг касб байрамларида ажойиб муаллима Маъмура Иброҳимовани ҳам қутлаб, умрингиз узоқ, болаларингизга меҳрингиз ҳамиша булоқ бўлсин, элнинг назаридан тушманг," дея тилак билдирамиз.

Т. ҲАСАНБОЕВ.

«ҚОРАБОЙЛИ» ГУРУЧИ

Мамлакатимизнинг асосий шоличилик базаси хисобланган Қорақалпоғистон Республикасида янги шоли ҳосилини қайта ишлашга ўтган йилдагидан анча барвақт киришилди. Бу муҳим тадбирни Қонликўл туманидаги «Қорабойлигуруч» ҳиссадорлар жамияти аъзолари бошлаб беришди. Оролбўйи минтақасидаги турдош корхоналар орасидаги энг пешқадами ҳисобланган «Қорабойлигуруч»га асосан Хўжайли, Шуманой ва Қонликўл туманларининг шоличилик хўжаликлари маҳсулот топширади. Ана шу янги ҳосилдан оқланган дастлабки бир неча тонна сара гуруч истеъмолчиларга етказиб берилди. Корхонага кўплаб ташкилотлардан маҳсулот учун буюртмалар келиб тушмоқда. Бунинг ўзига хос сабаблари бор, албатта. Чунки, «Қорабойлигуруч» тамғаси билан чиқазилган маҳсулотга ҳозиргача бирорта ҳам шикоят келиб тушгани йўқ.

Мазкур корхонада ўтган йил ҳам ғоят кўнгилдагидек якунланди. Режадаги 7232 тонна ўрнига 7754 тонна шоли, йилнинг ўтган даврида эса белгиланидан 2300 тоннадан ортикроқ шоли қайта ишланди. Натижада салкам 19 миллион сўм фойда олинди. Шундан 8 миллион сўмга яқини соф фойдадир. «Меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик» деганларидек ҳиссадорлар манфаатдорлиги ҳам кескин ортиб бораётир. Акцияларга дивиденд тўлаш учун 5 миллион сўм ажратилди. Яъни ҳар бир ҳиссадор ўртача 15 минг сўмдан қўшимча даромад олди.

Корхонада ижтимоий масалалар ҳам ўз ечимини топаяпти. Жумладан шаҳарликлар ҳам ҳавас қилса арзигулик болалар боғчаси мунтазам ишлаб турибди. Тўртта маданий-маиший хизмат ўринлари ҳам меҳнаткашлар хизматида.

Жамият қошида ташкил этилган ёрдамчи хўжаликдан келаётган фойдадан барча манфаатдор бўлмоқда. Беш ярим гектарга экилган буғдойзорларнинг ҳар гектари 31 центнердан ҳосил берди. Шунингдек 15 тонна полиз маҳсулотлари ҳам йиғиштириб олинди. Маҳсулот мўл-кўл бўлгач, ҳар бир ишловчига етарли миқдорда тақсимланди. Энг муҳими, ҳар бир кило буғдой 10 сўмдан, қовун-тарвузларнинг килоси эса 1—2 сўмдан тушди.

«Қарс икки қўлдан» деганларидек, мустаҳкам ижтимоий ҳимоядан руҳланган, ҳамма томонлама етарли шароитлар яратиб берилган ҳиссадорлар ишлаб чиқаришда янада фаолроқ қатнашиш, сифатни яхшилаш, масъулиятни тағин ҳам орттиришга доимо ҳаракат қилаётир. Бу ўз навбатида ютуқлар омили бўлаётир.

Абду РАҲМОН.
«Ишонч» мухбири

РЕСПУБЛИКА БИРЖАЛАРИДА

Республика Кўчмас Мулк Биржаси ва унинг, вилоят бўлимларида ўтган ҳафтада бўлиб ўтган кимошди савдоларида 145 та кўчмас мулк иншоотлари янги мулкдорлар қўлига ўтди. Савдо ҳажми 31 миллион 252 минг сўмни ташкил этди. Шу жараёнда Хоразм вилоят бўлими пешқадамлардан бири бўлди. Улар 28 та иншоотни 2 миллион сўмга сотдилар. Дўстлик шаҳрида жойлашган фабрика биноси 1 миллион 508 минг сўмга сотилди. Иккинчи ўринни Сирдарё вилоят бўлими — 22 та иншоот, Қорақалпоғистон Республикасида 21 та иншоот сотилишига эришдилар. Тошкент шаҳар бўлими ҳам яхши натижаларга эришди. «Гўзал» ҳиссадорлик жамияти мол-мулки билан биргаликда 11 миллион 800 минг сўм миқдорида баҳоланди. Шунингдек шахсий участка қуриш учун 1,5 миллион сўмлик ер участкалари ҳам ўз эгаларини топди.

***

«Тошкент» Республика Қимматли қоғозлар биржасида бўлиб ўтган савдоларда 11 та ҳиссадор жамиятлар қатнашди. Улар 24,9 миллион сўмлик 19,9 мингта оддий акцияларини сотишга эришдилар. Савдо давомида 5-сон «нефтгазтаъминот савдо ишлаб-чиқариш ҳиссадор жамияти юқори самарадорликка эришди. 3,1 мингта оддий акцияларини 4,6 миллион сўмга сотилишига эришдилар.

Республика ҳудудлари бўйича Наманган вилоят бўлими биринчи ўринни - 8,7 миллион сўм, Сирдарё вилоят бўлими иккинчи ўринни - (5,6 миллион сўм, Қорақалпоқ Республикаси бўлими учинчи ўринни) - 4,9 миллион сўм, эгалладилар.

Савдо жараёнларида 17 та брокерлик идоралари яхши фаолият кўрсатди.

Йил бошидан 936 та ҳиссадор жамиятлар савдога фаол қатнашиб 1764,3 миллион сўмлик маблағга эга бўлдилар.

ДАСТУР ИШТИРОКЧИЛАРИ АҚШда ЎҚИЙДИЛАР

Ўзбекистондаги АҚШ элчихонасининг Ахборот хизмати ўрта мактаб ўқувчилари учун конкурс асосидаги «Бўлажак илғорлар алмашуви (FLEX)» деб номланган 1998-1999 йилги янги ўқув дастурини эълон қилади. Дастур иштирокчиси бўлганлар 1998 йилнинг августидан то 1999 йилнинг июлигача АҚШнинг ўрта мактабида ўқиб, бу вақтда америкаликлар оиласида яшайди.

Дастур иштирокчилари Ўзбекистон фуқаролари, 1982 йилнинг 1 январи, 1983 йилнинг 15 июли вақти оралиғида туғилган, 9 ёки 10-синфга ўтган, сўнгги 5 йил ичида АҚШ да 3 ойдан ортиқ яшамаган, инглиз тили дарсидан таълим олган, ўқишда «4» ва «5» баҳоларга ўқиган бўлишлари шарт.

Мазкур шартларга жавоб берадиган ўқувчиларгина конкурсда иштирок этишлари мумкин.

АКСЕЛЗ ташкилоти конкурсда иштирок этиш иштиёқини билдирган ўқувчилар билан тест ва суҳбат ўтказади. Мазкур талабларга жавоб бера олганлар иккинчи босқичга ўтиб, яна бир тестдан ўтишлари ва иншо ёзишлари керак бўлади. Учинчи босқич иштирокчилари ташкилотнинг америкалик вакили билан бўлган учрашувда суҳбатдан ўтиши керак. Натижаларнинг барчаси Вашингтондаги махсус танлов комиссияси томонидан кўриб чиқилади. Финалчи ва захирадаги иштирокчиларга 1998 йилнинг 15 апрелидан кейин билдирма юборилади.

Қуйида иштирокчиларнинг тестларни топшириш жойлари ва муддати кўрсатилган:

Ҳудуди	Жойи	Муҳлати
Наманган ва Фарғона	Наманган	29-30 сент.
Андижон	Андижон	1-2 окт.
Самарқанд, Жиззах ва Сурхондарё	Самарқанд	6,7,8 окт.
Бухоро, Қарши ва Навоий	Бухоро	9-10 окт.
Қорақалпоғистон	Нукус	13-14 окт.
Хоразм	Урганч	15-16 окт.
Тошкент ва Сирдарё	Тошкент шаҳ.	20-21 окт.
Тошкент шаҳри	Тошкент ш.	22-24 окт.

Тест ўтказиладиган муассаса тест арафасида аниқланади. Шунинг учун бу масалада вилоят халқ таълими бўлими ёки АКСЕЛЗ ваколатхонасига учранг. Тестлар эрталаб 9 да бошланади. Қўшимча маълумотлар учун (3712) 45-42-71, 45-49-54 рақамли телефонларга мурожаат этинг.

Истиқлол ва истиқбол

ИНСОН МАНФААТЛАРИ — БОШ МАҚСАД

Ховос — қўриқ Сирдарё вилоятининг ўзига хос туманларидан бири саналади. Бу ўзига хослик шундаки, аграр туман ҳудудий жиҳатдан Наманган вилоятига тенг келсада, фойдаланиладиган ер майдонининг ярмидан кўпроғини лалмикор ерлар ташкил қилади. Шундай бўлгач, деҳқончилик ишлари ўн чандон ортиқ фидокорлик ва матонатни ҳамда жасоратни талаб этади.

Суҳбатдошимиз — туман ҳокими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Рустамбек Абдуназарович Турдиев билан қилган мулоқотимиз туманнинг мустақиллик йиллари ҳаёти ва келажаги ҳақида бўлди.

— Рустам ака, ислоҳотлар Инсон манфаатига хизмат қилиши керак. Ана шу талабдан келиб чиқиб тумандаги амалга оширилаётган ишлар ҳақида гапирсангиз.

Истиқлол шарофати билан республикамизда олиб борилаётган туб ислоҳотлар негизида энг аввало халқ манфаатлари кўзланмоқда. Бу ислоҳотлар натижасининг ёрқин мисолини биргина бизнинг туманимиз мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Мустабид сиёсат ҳукмрон бўлган замонда амалга оширилиши тўғрисида ҳатто гап ҳам бўлмаган, ўз микёси билан гигант иш ҳисобланган туманнинг юқори ҳудуд аҳолисини оқар сув ва табиий газ билан таъминлаш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Бугунги кунда учта насос станциялари ишга туширилди. Мустақиллигимизнинг олти йиллиги шарафига табиий газ Баландчақир қишлоғига етиб борди. Яна бир жонли мисол: туман етмиш йил давомида 48 фоиз газлаштирилган бўлса, ҳозирги кунда бу кўрсаткич 70 фоизга, ичимлик суви билан таъминлаш эса 66 фоиздан 85 фоизга етказилди. Кўплаб мактаблар, врачлик пунктлари, маъмурий бинолар, бозорлар ва савдо расталари, стадион қуриб битказилди ва фойдаланишга топширилди. Айниқса, халқимиз маънавияти борасида жуда катта ўзгаришлар қилиндики, бунинг натижасида халқимизга дунё эшиклари очилди, чет элларга чиқиш, улар билан ҳамкорлик қилиш имкониятларига эга бўлдик. Шу йилнинг ўтган олти ойи мобайнида туманимиздан икки нафар фуқаро Франция ва Грецияда бўлишиб, тадбиркорлик сирларини ўрганиб қайтишди. Европа ҳамкорлигидаги «ТАСИС» фирмаси билан туманимизда кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Миллий қадриятларимиз, анъаналаримиз борган сари халқимиз онгига чуқурроқ сингиб бормоқда. Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бўйича Президентимиз Фармонлари ва ҳукуматимиз қарорлари ижроси тўлиқ таъминланмоқда. Туман иқтисодиётида кескин ўзгаришлар ясалиб, мулкчиликнинг турли шакллари вужудга келди. Хусусийлаштириш, қимматли қоғозлар бозори, тадбиркорлик барча турларининг ривожланиши бунда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Асосий мақсадимиз — Инсон манфаатларини кўзлаб иш тутишдир.

— Менимча, Сизни Олий Мажлис депутати, бир қонуншунос, туманнинг биринчи раҳбари сифатида жуда кўпчилик қандай иш юритишингизни жиддий тарзда кузатиб бориши табиий бўлса керак. Сиз уларга нима деган бўлардингиз?

— Президентимиз ва ҳукуматимизнинг келгуси тараққиётимизни белгилаб берувчи Фармон ва қарорларини ҳаётга татбиқ этадиган, бажарилишини таъминлайдиган, қуйи ижро органлари бўғинлари ҳисобланади. Ўзим ҳуқуқшунос бўлсамда, бутун ҳаётим қишлоқ хўжалиги билан узвий боғлиқ ўтаяпти. Бунинг устига мен қишлоқда, деҳқон оиласида туғилиб-ўсиб, вояга етганман. Шунинг учун мен ўзимни бутунлай бошқа дунёга тушиб қолдим, деб ўйламайман. Қолаверса, мен ҳуқуқшунос раҳбар, Олий Мажлис депутати сифатида кўпроқ ишлашимга, менга билдирилган юксак ишончни оқлаш учун тинимсиз меҳнат қилишимга тўғри келаяпти.

— Туманингиз аграр ҳудуд ҳисобланади. Демак, хом ашё истагандан ҳам мўлроқ. Уни тайёр маҳсулотга айлантириш, умуман, тадбиркорлик борасида амалга оширилаётган ишлар кўлами қандай?

— Туманимизда йигирмата хўжалик бўлиб, улар асосан боғдорчилик, пахтачилик, ғаллачилик ва чорвачиликка ихтисослаштирилган. Туманимиз ҳақиқатан ҳам сертармоқ ҳисобланади. Шундай бўлгач, тадбиркорликни ривожлантириш учун катта имкониятлар мавжуд. Ўтган олти йил давомида туманда сут ва консерва заводлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Яна битта консерва заводи қурилмоқда. Қишлоқларимизда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган кичик корхоналар очилди, цехлар қурилди. Жумладан, «Ширин» агрофирмасида узумни қайта ишлаш, вино заводи, «Фарҳод» ва «Бобур» ширкат уюшмаларида кичик ёғ заводлари фаолият кўрсатаяпти. Ҳозирги пайтда бир неча чет эллик ишбилармонлар ва фирмалар билан қўшма корхоналар қуриш устида мулоқот олиб бораяпмиз. Ўйлайманки, бу ишлар ижобий ҳал қилинади. Бу билан туманимизга чет эл сармояларини жалб қилиб, иш ўринларини янада кенгайтиришга эришамиз. Энг муҳими — халқ истеъмоли молларини кўпайтириб, бозорларимизнинг рақобатбардош молларга тўлишини таъминлашга эришамиз. Пировард мақсадимиз — халқ турмуш фаровонлигини янада оширишга қаратилган.

— Фермерлик ҳаракати, умуман қишлоқ хўжалигидаги олиб борилаётган ислоҳотлар Сизни қониқтирадими?

— Ҳозирги кунда туманда 148 та деҳқон-фермер хўжаликлари мавжуд бўлиб, шундан 68 таси чорвачилик йўналишида фаолият кўрсатаяпти. Улар ихтиёрида жами 2797 гектар ер майдони бўлиб, шундан 1043 гектари чорвачиликка ихтисослашган фермер хўжаликларига бириктирилган. Деҳқон-фермер хўжаликларининг иш фаолиятини чуқур таҳлил қилиб, уларнинг иш самарадорлигини ошириш мақсадида самарасиз ишлаётган 65 та деҳқон-фермер хўжаликлари фаолиятини тўхтатдик. Очиғини айтганда, фермерлик фаолиятини ривожлантириш борасида муаммоларимиз ҳам талайгина. Бу муҳим ишларни босқичма-босқич амалга ошира бориб, қишлоқ хўжалигида олиб борилаётган туб ислоҳотларни рўёбга чиқаришда инсон омилига доимий диққат эътиборни қаратаверамиз.

Суҳбатдош: Абдуманнон АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири.

БИЗДАН СЎРАСАНГИЗ...

Саволларга ҳуқуқшунос Абдувоҳид Аҳмедов жавоб беради.

—Интизомий жазонинг амал қилиш муддати ва оқибати ҳақида тушунтириш берилишини сўрайман.

Дилшод МАҲКАМОВ,
Тошкент шаҳри.

— Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 183—моддасига мувофиқ, интизомий жазонинг амал қилиш муддати жазо қўлланилган кундан бошлаб бир йилдан ошиб кетиши мумкин эмас. Агар ходим шу муддат ичида яна интизомий жазога тортилмаса, у интизомий жазо олмаган деб ҳисобланади.

Интизомий жазони қўллаган иш берувчи ўз ташаббуси билан ёки ходимнинг илтимосига биноан шунингдек меҳнат жамоаси ёки ходимнинг бевосита раҳбари илтимосномасига кўра жазони бир йил ўтмасдан олдин ҳам олиб ташлашга ҳақли.

Шу ўринда савол туғилади:

—Интизомий жазога тортилган ходимни иш ҳақига қўшимча тўловлар ва мукофотлардан маҳрум қилиш мумкинми?

— Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодексининг 180—моддаси мазмунига кўра, интизомий жазо амал қилиб турган муддат (бир йилгача) давомида ходимга нисбатан рағбатлантириш чоралари қўлланилмайди.

Иш натижаси якуни асосида иш ҳақи, мукофотлар, қўшимча тўловлар, устамалар ва меҳнат ҳақи тизимида назарда тутилган бошқа тўловлар рағбатлантириш турларига кирмайди.

Демак, интизомий жазога тортилган ходим бир марталик бериладиган пул мукофотидан ёки бошқа турдаги рағбатлантиришдан маҳрум қилиниши мумкин.

***

— Иш ўрни қисқартирилган тақдирда, муддатидан илгари пенсияга чиқиш мумкинми?

Х.ЖЎРАЕВ, Жиззах вилояти.

— Ходимлар сони (штатлари) қисқартирилиши ёки корхона (ташкилот ва муассаса) тугатилиши муносабати билан ишдан бўшатилган ва белгиланган тартибда «ишсиз» мақомига эга бўлган фуқаролар Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги қонуни 3—моддасига мувофиқ эркаклар — 58 ёшга тўлган ва камида 25 йиллик иш стажига эга бўлганда, аёллар эса 53 ёшга тўлган ва иш стажи камида 20 йил бўлган тақдирда, муддатидан 2 йил олдин пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ушбу қоида Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги қонунининг 14—моддасида кўзда тутилган.

***

— Хусусий автобус эгалари (ҳайдовчилари) томонидан транспортда бепул юриш ҳуқуқига эга бўлган фуқаролардан йўлкира ҳақи талаб қилиниши тўғрими?

А.РАҲИМОВ, Урганч шаҳри.

— Фуқароларнинг транспортда бепул юриш имтиёзи давлат тасарруфида бўлган автокорхоналарнинг транспорт воситаларига нисбатан татбиқ этилади.

***

— Мен 1980 йилдан бери Жиззах вилоятининг Дўстлик шаҳрида ишлаб, яшаб келмоқдаман. Қирғизистонда яшаётган фарзандларимни Ўзбекистон Фуқаролигига ўтказишим мумкинми?

А.НУРИДДИНОВ, Жиззах вилояти.

—Ҳурматли Анваржон ака! Ушбу масала юзасидан тегишли давлат идораларига (масалан, ички ишлар вазирлигига) мурожаат қилишингизни тавсия қиламиз.

***

—Маҳалла қўмитасидан бериладиган нафақаларни олишда қандай тоифадаги оилаларга имтиёзлар қўлланилади?

Сайдулла ҲАСАНОВ, Самарқанд вилояти.

—Президентимизнинг 1996 йил 10 декабрдаги «Болали оилаларни давлат томонидан қўллаб—қувватлашни янада кучайтириш тўғрисида»ги Фармонига асосан 16 ёшгача болалари бўлган, ёрдамга ҳақиқатда муҳтож бўлган кам таъминланган оилаларга нафақалар тўланади.

Болали оилаларга нафақаларни тайинлашда маҳалла қўмиталари ижтимоий адолат ва кенг ошкораликка амал қилган ҳолда оиланинг моддий аҳволини ҳисобга олишлари лозим.

***

Ҳурматли таҳририят. Қишлоқ хўжалиги соҳасида химикатлар билан ишловчи агроном—энтомоногларга имтиёзли равишда пенсияга чиқиш ҳуқуқи қўланадими?

Т.БОЛТАБОЕВ, Қорақалпоғистон Республикаси, Амударё тумани.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан бу борада тасдиқланган рўйхатларда агроном лавозимлари кўзда тутилмаган ва шу сабабли улар мазкур имтиёздан фойдаланиш ҳуқуқига эга эмас.

***

— Ҳозирги пайтда одамлар орасида «қўшимча фоиз ҳисобига пул қарз бериш» кенг тарқалиб, кўпгина нохушликларни келтириб чиқармоқда. Бу хусусда қонунчилигимизда тартиб—қоидалар ўрнатилганми?

М.АБДУРАҲИМОВ, Хоразм вилояти, нафақахўр.

—Ҳурматли Маткарим ота!

Норасмий равишда ва амалдаги қонунчиликка зид ҳолда «фойдага қарз бериш» ва ундан келиб чиқадиган нохуш оқибатлар ҳақли равишда жамиятнинг нафратига учрамоқда.

Ўзбекистон Республикасининг «Маъмурий жавобгарлик тўғрисида»ги Кодексининг 176—моддасида тадбиркорлик билан шуғулланишнинг белгиланган тартибини бузган фуқароларга энг кам иш ҳақининг 3 бараваридан 5 бараваригача жарима солиши кўзда тутилган.

Бугунги кунда тадбиркорлик ва ишбилармонликни ихтиёр этган юртдошларимиз, белгиланган тартибда ва қонуний асосларда банк идораларидан хоҳлаганича кредит олишлари ёки қимматли қоғозлар операцияларида иштирок этишлари мумкин.

«Инсон манфаатлари — олий мақсад» танловига

БИРЛАШГАН ЎЗАР

ёки якка тартибдаги тадбиркорлар ҳақида ўйлар

Бу дунёда ҳамманинг ўз ризқ-насибаси бор. Мамлакатимизда бозор муносабатлари шакллана бошлагандан буён иқтисодий ҳаётдаги ўзгаришларга қараб одамларнинг меҳнат қилиш усул ва турлари ҳам кўпайиб кетди. Кимдир хусусий иш билан банд, яна кимдир жамоа хўжалигида, аллаким ҳиссадорлик жамиятида, баъзилар эса давлат муассасаларида ижтимоий меҳнат билан бандлар. Иш кучи сарфланиши, вақт сарфи ва бошқа мезонларга асосланиб, ҳар бир касб-ҳунар эгасининг даромаду буромади, иш ўрнининг нуфузи ва унинг ижтимоий муҳофазаси масалалари келиб чиқади.

Бу соҳаларда баъзан ижтимоий адолат қарор топаётган бўлса-да, баъзан бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрилаётгани йўқ.

Тадбиркорлар, якка тартибдаги меҳнат тури билан машғул бўлганлар бугунги ҳаётимизда энг кўп учрайдиган ижтимоий қатламдир. Бозорда олди-сотди қилаётган, автомашинани ижарада ҳайдаётган ёки шахсий хонадонларда устачилик билан шуғулланаётган замондошларимизни ҳар қаламда учратишимиз мумкин. Бундай меҳнат тури ҳар қандай маъмурчилик ва буйруқбозликдан ҳали бўлгани учун кишиларни кўпроқ ўзига жалб этаётган бўлса ажаб эмас. Тўғри-да, якка тартибда, патентини олиб, бозорда савдогарлик қилаётган тадбиркор ҳар хил тазйиқлардан, «юқоридаги» режа белгилашлардан буткул озод ҳисобланади. У меҳнат фаолиятини фақат моддий фойда кўришни кўзлабгина амалга оширади. Шунинг учун бўлса керак, тадбиркорларнинг аксарияти камида 2-3 йиллик «айрилиқ» дан сўнг автомашиналик ёки дангиллама иморатли бўлиб олишмоқда. Бозорда тинимсиз ҳаракатда бўлган, аҳолининг талаб ва таклифини ўрганишнинг ҳадисини олган тадбиркор ишбилармонларни бир зум тўхтатиб, «охирги марта қачон меҳнат таътилига чиққан эдингиз?» — деб сўралса, дастлаб улар бунга эътибор бермагандай мийиғида кулиб қўйиши, кетидан эса чуқур ўйга толиши ҳеч гап эмас. Зеро, ойни ойга — йилни йилга улаб, бозорма бозор кезаётган, тошу лойни кечаётган тадбиркорларимиз ҳам жисмонан, ҳам руҳан дам олишга ниҳоятда эҳтиёж сезишади.

Тошкентнинг энг йирик бозорларидан бўлмиш Отчопарда буюмлар расталарини кезаман. Тунги улгуржи савдо жараёнида елиб-югуриб чарчаган аравакашлар сиғими 1,5 метр квадрат келар-келмас аравааларда чалқанча ётиб донг қотишади. Кундузги бозор эса мурвати ёқиб қўйилган цехдек гавжум, шовқин-суронли. Савдогарлар биронта мижознинг назаридан четда қолмаслик учун бақириб-чақиришади, молларини мақташади. Ошпазлар иложи борича қозонни бақирлатиб, овқатни бурнингизга тиқишади. Ярим соатлик «бозор айланиш» машғулотидан сўнг эса сизнинг қулоғингизга шовқин ўрнашади, бошингиз оғрийди, кўнгил озади...

Битта автомашинасини иккита қилиш, оилавий шароитини янада яхшилаш илинжида юрган тадбиркор эса на иссиқ, на совуқ демай бозорга чиқади, фарзандларини олиб чиқади. Дарвоқе, фарзандлар ҳақида. Ҳозирги кунда 17-18 ёшга тўлар-тўлмас бозорга чиқаётган ёшларни кўплаб учратиш мумкин. Кундалик даромад, қолаверса, бозорнинг сеҳрли оҳанрабоси уларни бир кун ёки бир йилга эмас, йиллаб бозорда қолиб кетишга мажбур қилаётгани сир эмас. Айлантириб келганда, уларни расмий равишда қайси касб-ҳунарнинг эгаси деб айтишга киши иккиланади. Йиллаб савдо қилади ёки патентини тўлаб ижарада автомашина ҳайдайди, дурадгорлик қилади — охир-оқибатда эса уларнинг меҳнат даврини қайд этадиган, қариганида нафақа тўлашни зиммасига оладиган ташкилотнинг ўзи топилмайди. Бинобарин, ҳозирги вақтда пенсия ёшига етиб қолган фуқаролар ҳар бир кунлик иш стажини, бир сўмлик даромадларини мисқоллаб ҳисобга олиб юришганини кўрамиз. Бизнинг тадбиркорларимизда на меҳнат таътили бор, на меҳнат дафтарчаси. Ваҳоланки,

улар бошқа меҳнаткашлар қатори давлатга солиқ тўлашади, барча меъёрий қонун-қоидаларга амал қилишади. «Иссиқ жон» бир кун эмас бир кун бетоб бўладиган бўлса ёки ижтимоий меҳнат жараёнида ногиронликка учраса, унинг кетидан қайғурадиган, касаллик варақасини қабул қиладиган идора бўлмаса ажабланарли экан.

Албатта, тадбиркорлар бугунги ижтимоий ҳаётимизнинг энг етакчи кишилар ҳисобланади. Фирма ёки компания таркибида фаолият кўрсатаётган тадбиркорлар юридик шахс сифатида ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қила олишларига ҳеч ким шубҳа қилмайди. Улар кўпчилик номидан сўзлашади. Лекин якка тартибдаги меҳнат билан машғул бўлган тадбиркорчилар-чи? Бу нарсани мен бекорга айтмадим. Буюм бозорида савдо қилаётган танишимнинг биринчи галдаги фикр-мақсади солиқ идорасидагилар билан «ит-мушук» бўлмасликдир. «Нима дейишса десин, қанча олишса олишсин, лекин мен улар билан келишиб ишлашга мажбурман» дейди танишим. Тўғри-да, бозорда соликчидан тортиб тиббий назоратчигача, бозор раҳбаридан то паттачигача ҳаммаларининг манфаати бир нуқтада туташади. Ҳақ-ҳуқуқи поймол бўлаётган савдогар эса иссиқ жойидан ажралмайман деса, улар билан «келишиб» ишлашга, гапнинг индаллосини айтганда, товар ва хизматининг нархини сунъий равишда кўтариб, савдо қилишга мажбур бўлаётир.

Якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган тадбиркорлани соғломлаштириш масаласига ҳам бугунги кунда энг долзарб муаммо сифатида қараш даркор. Уларнинг махсус сиҳатгоҳларда дам олиши, ўзаро спорт мусобақаларида иштирок этишини ташкил этиш мақсадга мувофиқ иш бўларди. Бунинг учун эса якка тартибдаги тадбиркорларнинг бошини қовуштирадиган ташкилотга эҳтиёж сезилади. Агар марказлашган ҳолдаги шундай ташкилот республикамизда тузилгудай бўлса, тадбиркорларнинг ижтимоий, иқтисодий, маънавий масалалари бирин-кетин ҳал қилинган бўларди.

— Худди шундай ташкилотни тузишга Наманган вилояти, Косонсой туманида энди-энди ҳаракат бўлаётир, — дейди Ўзбекистон кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорлик ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгашининг раис муовини Акбарали Султонов. Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар Палатасининг Косонсой бўлими ҳамда Хусусий тадбиркорлар ходимлари касаба уюшмаси Марказий Кенгашининг туман бўлими ҳамкорлигида якка тартибдаги тадбиркорларнинг бошланғич касаба уюшмаси ташкил этилди. Бу ташкилот тадбиркорларга амалий ёрдамни кучайтириш орқали ўз аъзолари сафини кенгайтирмоқчи.

Албатта, биринчи қалдирғоч учирма бўлди. У тадбиркорларга меҳнат дафтарчаси очиш, касаллик варақаларини жорий этиш ва бошқа шунга ўхшаш ижтимоий масалаларни ҳал этишга бел боғлаган. Ўйлашимча, бу ташкилотнинг иш тажрибасини республика доирасида ўрганиш ва уни кенг тарзда ёйиш мақсадга мувофиқ бўлади. Зеро, якка тартибдаги меҳнаткашларнинг ҳеч ким томонидан яккаланиб қолишларига йўл қўймаслик керак.

Нодир АЛИМОВ,
«ИШОНЧ» мухбири.

Луқма

МАБЛАҒ ЙЎҚ ЭМИШ...

Мамлакатимизда соғлом авлодни вояга етказиш борасида қатор, ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Бироқ туманимиздаги айрим мутасаддилар бунга виждонан ёндашишяпти, деб бўлмайди. Бундай дейишимизнинг сабаби бор. Бизнинг Балиқчи туманидаги А.Беруний номли 8-ўрта мактаб спорт зали 1992 йил май ойидаги ер қимирлаши туфайли девори ёрилиб кетди. Мутасадди ўртоқлар зални фойдаланишга яроқсиз деб топишиб, бу ерда машғулот ўтказишни тақиқлаб қўйдилар. Мана беш йилдирки машғулот ўлда-жўлда. Бу хусусда юқори ташкилотларга мурожаат қилганмиз, бироқ улар маблағ йўқ деган баҳона билан зални таъмирлашни пайсалга солиб келишмоқда. Бизнингча зал таъмирланиб, унда ўқувчилар спорт билан шуғуллансалар шак-шубҳасиз, келажаги буюк давлатимиз бешигини тебратадиган соғлом ва жисмоний бақувват инсонлар вояга етарди.

Н.ТУЙЧИБОЕВ,
Мактаб ота-оналар қўмитасининг раиси.
А.АҲМЕДОВ,
Тарбия ишлари бўйича мактаб директори ўринбосари.
Д.РАҲМОНОВ, Б.РУЗИМОВ,
Жисмоний тарбия ўқитувчилари.

«Ишонч» мақолалари изидан

«МЕҲНАТГА ЯРАША РАҒБАТ БЎЛСИН»

«Ишонч» газетасининг шу йил 14 августида берилган мухбир А.Тўхтасиновнинг «Меҳнатга яраша рағбат бўлсин» мақоласи касаба уюшмалари Фарғона вилоят кенгашининг меҳнат техника нозирлигидаги, савдо, умумий овқатланиш, матлубот мажмуи ва тадбиркорларнинг турли шакллари ходимлари касаба уюшмаси вилоят қўмитасининг кенгайтирилган раёсат йиғилишида кўриб чиқилди.

Йиғилишда мақолада тилга олинган камчиликларни бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланди. Мазкур тадбирларни амалга ошириш юзасидан масъул ходимларга жиддий кўрсатмалар берилди.

А.МАНСУРОВ,
касаба уюшмалари Фарғона вилояти кенгаши раиси

«ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ МАНФААТИ ҲИМОЯДАМИ?»

Газетанинг шу йил 12 июлдаги Китоб туман деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси раиси Г.Эшонқуловнинг «Фермер хўжаликлари манфаати ҳимоядами?» мақоласи вилоят шахсий ёрдамчи ва деҳқон -фермер хўжаликлари уюшмасида кўриб чиқилди. Мақолада туман деҳқон-фермер хўжаликлари ютуқлари билан бирга ҳали имконият даражасида фаолият кўрсата олмаётгани тўғри ёритилган.

Мақолада тилга олинган камчиликларни бартараф этиш мақсадида туман деҳқон-фермер хўжаликларига амалий ёрдам кўрсатишни кучайтириш чора-тадбирлари белгиланди.

И.ШАРОПОВ,
Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Қашқадарё вилоят қўмитаси раисининг муовини

Иқтисодиёт янгиликлари

ЖИЗЗАХ. Сўнгги йилларда Жиззах шаҳрида қатор қурилиш иншоотлари фойдаланишга топширилмоқда. Яқинда ана шундай қурилиш биноларининг бир нечтаси ишга туширилди. Шаҳардаги «Мурулуғбек» хусусий савдо ишлаб чиқариш фирмаси, «Восток-ЛТД» фирмалари ҳамда «Жиззахшаҳаргаз» идораларининг ходимлари янги бинога кўчиб ўтишди.

Замонавий, миллий шарқона услубда бунёд этилган янги биноларда ходимларнинг меҳнат қилишлари ва фаолият кўрсатишлари учун барча қулайликлар яратилган. Айниқса, шаҳар газчилари учун бу кун қўшалоқ байрамга айланди. Газчиларга янги бино билан биргаликда вилоят ҳокимлиги томонидан ажратилган янги «Дамас» енгил автомашинасининг калити тантанали равишда топширилди.

НАМАНГАН. Мамлакатимизда тадбиркорликка кенг йўл очиб берилиши Поп тумани аҳолиси қувончига қувонч қўшмоқда. Тадбиркор Боймирза Мамаризаевнинг саъй-ҳаракатлари ва уддабуронлиги туфайли Исковат қишлоғида кичик корхоналар барпо этилмоқда.

Кунига 2 тонна донни қайта ишлаш қувватига эга бўлган тегирмон, 5 минг дона маккажўхори қаламчаси ишлаб чиқарадиган корхона ишга туширилди. Аҳолининг нон маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш учун булка, оби нон тайёрлаш ҳамда макарон маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ҳозирлик кўриш бошлаб юборилди. Бундан ташқари 150 ўринли ошхона ва чойхонани ишга тушириш учун таъмирлаш ишлари олиб борилаяпти.

БОҒБОНЛАР ТУҲФАСИ

Усмон Юсупов туманида давлатга мева топшириш бўйича буюртма ошиғи билан уддаланди. Эл дастурхонига ва мева қабул қилиш пунктларига 165 тонна сархил мевалар етказиб берилди.

Эришилган бу муваффақиятга айниқса тумандаги «Жейнов», Рўзмет Ғойибов номли, «Тошкент» ва «Янгиобод» жамоа-ширкат хўжаликларининг боғбонлари муносиб улуш қўшдилар. Туманда шу кунларда ҳам мева териш ва топшириш қизғин давом этмоқда.

А.САМАРИДДИНОВ, «Ишонч» мухбири

Қонун ва инсон

СОВУҚҚОНЛИК ОҚИБАТИ

Бугунги кунда халқ хўжалигининг барча соҳасида меҳнат қилаётган раҳбарларнинг зиммасига ғоятда масъулиятли вазифалар юклатилганлиги сир эмас. Ким, қаерда раҳбар бўлиб ишламасин, мустақил мамлакатимизда давом этаётган иқтисодий ислоҳотларнинг ривожига ҳисса қўшиши шарт. Ана шунда халқимиз фаровонлиги ошади, Ватанимиз қудрати юксалади.

«Зарбдор» хўжалиги асосан чўчқачиликни ривожлантиришга ихтисослашган бўлиб, бу ерда чўчқаларни парваришлаш, кўпайтириш ва гўшт ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун имкониятлар яратилган.

Текшириш чоғида хўжалик раҳбари ва бош чорвашуноси Зоир Ёрлақабов ва Ҳамид Алибеков ўз вазифасига совуққонлик билан қараганлиги туфайли давлат ва жамоат манфаатларига жами 25013610 сўмлик миқдорда зарар етказишга сабабчи бўлдилар.

Манфаатдор шахслар расмий ҳужжат бўлган чорва ҳаракати бўйича 24-формани сохталаштириб, туман статистика ва консалтинг марказига қалбаки ҳужжатлар расмийлаштириб топширилган. Масалан, хўжаликнинг бухгалтерия ҳужжатлари билан чорва ҳаракати бўйича 24-форма солиштириб кўрилганда, 1996 йил январь ойи ҳисоботида ва 285 бош чўчқа ҳақиқатдан сотилган бўлсада, чорва ҳаракати ҳисоботи бўйича тузилган 24-форма ҳисоботига 1198 бош кўрсатилиб, сотилган чўчқалар сони 913 тага қўшиб кўрсатилган. Ўлган чўчқалар аслида 1039 бош кўрсатилиши ўрнига 24-формада 124 бош қилиб қайд этилган. Бунда ўлган чўчқалар ҳақиқий ҳисоботга нисбатан 925 бош кам кўрсатилган.

Хўжаликда қалбаки ҳужжатларни расмийлаштириш 1996 йилнинг февраль, март, апрель, август ойларида ҳам такрорланган.

Ҳа, мансабдор шахсларнинг ўз касбига совуққонлиги ва масъулиятсизлиги туфайли хўжалик 25 миллион сўмдан кўпроқ зарар кўрди.

Қонун барчага баробар. Жиноятга жазо муқаррар. Халқимизда «Ҳар кимки ёмон бўлса жазо топгусидир» деган нақл бор. Хўжаликнинг раҳбари З.Ёрлақабов ва бош чорвашуноси Ҳ.Алибеков суд ҳукми билан Ўзбекистон Жиноят Кодексининг 207-моддаси 1-банди ва 209-моддаси 1-банди билан айбдор деб топилди. Хўжаликнинг бош ҳисобчиси Р.Примқулов ва ҳисобчи Ш.Ўролов Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 209-моддаси 1-қисми билан айбдор деб топилиб, тегишли жазо олдилар.

Иқтисодий ислоҳотлар давом этаётган долзарб пайтда хўжаликларни тиклаш, унинг иқтисодий қувватини ошириш ниҳоятда муҳим вазифа. Юқорида тилга олинган «Зарбдор» хўжалиги раҳбарлари эса ўзларига билдирилган ишончни оқламадилар. Масъулиятсизлик ва лоқайдлик асло кечирилмайди. Жамоа раҳбарларининг қонун номи билан қилмишларига яраша жазо олиши қарор топган адолатнинг ўзига хос ифодасидир.

Т.ЛАТИПОВ,
Зомин туман прокуратурасининг терговчиси

ҚИММАТГА ТУШГАН ЭЪТИБОРСИЗЛИК

Эътиборсизлик кишига кўпинча панд бериб қўяди. Мурод Қурбонов ҳам ана шундай қилмаганида бугун суднинг қора курсисида ўтирмаган, турмуш ўртоғи ва уч нафар вояга етмаган фарзандлари, қолаверса, эл-юрт олдида юзи шувут бўлмаган бўларди.

Мурод Зафаробод туманидаги 10-ўт ўчириш қисмида ҳайдовчи вазифасида ишлар, меҳнат жамоаси ҳамда маҳаллада ўзига яраша яхшигина обрў-эътиборга сазовор эди. У овчиликка қизиқар, ишдан бўш пайтларида уйида яширинча сақлаб юрадиган 16 калибрли ов милтиғини қўлга олиб, қамишзор ва тўқайзор оралаб овга чиқарди. Бундан кўпчиликнинг хабари бўлсада, эътибор қилишмас, унинг ўқотар қуроли қонуний ёки ноқонунийлиги билан ҳеч кимнинг иши йўқ эди. Лекин Зафаробод туман Ички ишлар бўлими ходимлари Л.Мустонов, Х.Кўбаевлар эътиборсизлик қилишмади. «Арсенал» тадбири ўтказилаётган кунларнинг бирида Мурод Қурбонов «Уч қаҳрамон» хўжалигининг 3-бўлими ҳудудида зовур ёқалаб ов қилиб юрган пайтда учратишди. Табиийки, ўқотар қуролининг ҳужжатлари сўралди. Ҳеч бир ҳужжат йўқ. Муроднинг таъкидлашича, «ИЖК» русумли 16 калибрли бир қувурли К-55439 сонли ов милтиғини беш йилдан буён уйида сақлаб келар, бу ўқотар қурол 1966 йилда вафот этган бобоси Эргашевга тегишли бўлиб, кейинчалик отаси Сайдулла аканинг уйида сақлаб келинарди. У ов милтиғини ноқонуний сақлаш жиноят эканлигини яхши билар, унга махсус ҳужжат тўғрилашни бўлса, эртаиндин деб қунт қилмай, эътиборсизлик қиларди. Бу эътиборсизлик энди қимматга тушди. Ахир қонун ҳаммага баробар. Далилий ашёлар 16 калибрли ов милтиғи ва ўн дона патрон М.Қурбоновдан олинди.

Зафаробод туман халқ судининг сайёр мажлиси очиқ ҳолда судланувчи М.Қурбонов меҳнат қилаётган 10-сонли ўт ўчириш қисми идорасида ўтказилиб, у Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 248-моддаси 1-қисми билан айбдор деб топилди ва унга энг кам ойликнинг 35 бараварига тенг миқдорда жарима солинди. Эътиборсизликнинг охири вой, деганлари шу бўлса керак-да.

Раҳматулла НУРБОЕВ,
Зафаробод туман судининг ижрочиси.
Абдуманноп АЗИМОВ,
«Ишонч» мухбири

«МУНАЖЖИМ ТАЪБИРИ»

САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ

(30 сентябрдан 6 октябргача бўлган кунлар учун)

30 сентябрдан 1 октябрь соат 3 га қадар Ой Қовға буржи атрофидан ўтаётган паллада ошқозон (тўғри ичак йўлидан ташқари) заифлашуви кузатилади. Шу боис мазкур вақтда операция қилиш, мураккаб даволаш муолажаларини тўхтатиб турган маъқул. Тонгги соат 4-7 ларда Ойнинг Денебол юлдузи билан рўбарў келганида асаб тизимида оғриқ туриши мумкин. Маълумки 30 сентябрь Ойнинг 29-куни бўлиб, бу кунда синовлар дуч келиш кутилади. Шунинг учун киши ҳар бир ишини ўта эҳтиёткорлик билан амалга ошириши керак. Янги ишни бошламай, хўжалик иш билан машғул бўлиш мақсадга мувофиқдир. Буғдой нон, сут маҳсулотлари истеъмол қилиш ҳам фойдалидир.

30 сентябрь соат 3 дан 3 октябрь 15 га қадар Ой Тарози буржи ёнидан ўта бошлаган паллада сийдик йўллари заифлашуви кузатилади. Шунинг учун иложи борича мазкур аъзони операция ва бошқа мураккаб муолажалар ёрдамида даволашни тўхтатиб турган маъқул. Тўғри бу вақт бошни, кўз, бурун, қулоқ ва тишни даволашда энг мақбул ҳисобланади. 1 октябрда янги Ой бошланади. Демак шу куни янги иш ва режани тузмоқ зарур.

2 октябрда оғиз қисми заифлашади. Сахийликни унутманг. 3 октябрда томоқ бўйин, бел бўшашади. Ой Тарозу буржи ёнидан ўтаётган пайтда киши ўз олдида турли-туман муаммоларни ечиш борасида қатор ютуқларни қўлга киритади. Бунинг учун у ҳар бир киши билан тиллаша олиши зарур бўлади.

3 октябрь соат 15 дан 6 октябрь соат 3 га қадар Ой Чаён буржи ёнидан ўтаётганида жинсий аъзолар заифлашади. Шу кунлари мазкур аъзоларни иложи борича операция қилдирмаслик, мураккаб муолажаларни тўхтатиб туриш мақсадга мувофиқдир. Бироқ, томоқ ва жигарни даволашда энг қулай вақт ҳисобланади. 4 октябрь тонгги соатларда Ой Уран билан рўбарў келганида кичик тос бўғинлари, ҳомиладор аёлларнинг хасталиги кузатилади. Асабийлашиш ортади. Шу куни бошланган ҳар бир ишни ниҳоясига етказиш зарур. Тўғри шу кунлари овқатлардан заҳарланиш, кўнгил айниш ҳоллари содир бўлиши мумкин. 5 октябрь соат 4-7 ларда Ой Чаён буржига яқинлашган паллада эски касалликлар қўзғалиши кузатилади. Кичик тосдаги касаллик ортади. 6 октябрь соат 5-10 ларда Ойнинг Ақраб юлдузи, Марс ва Плутоний сайёралари билан яқинлашган пайтда турли бахтсиз ҳодисалар рўй бериши мумкин. Шунинг учун ҳар бир киши ўта эҳтиёткор бўлиши талаб этилади.

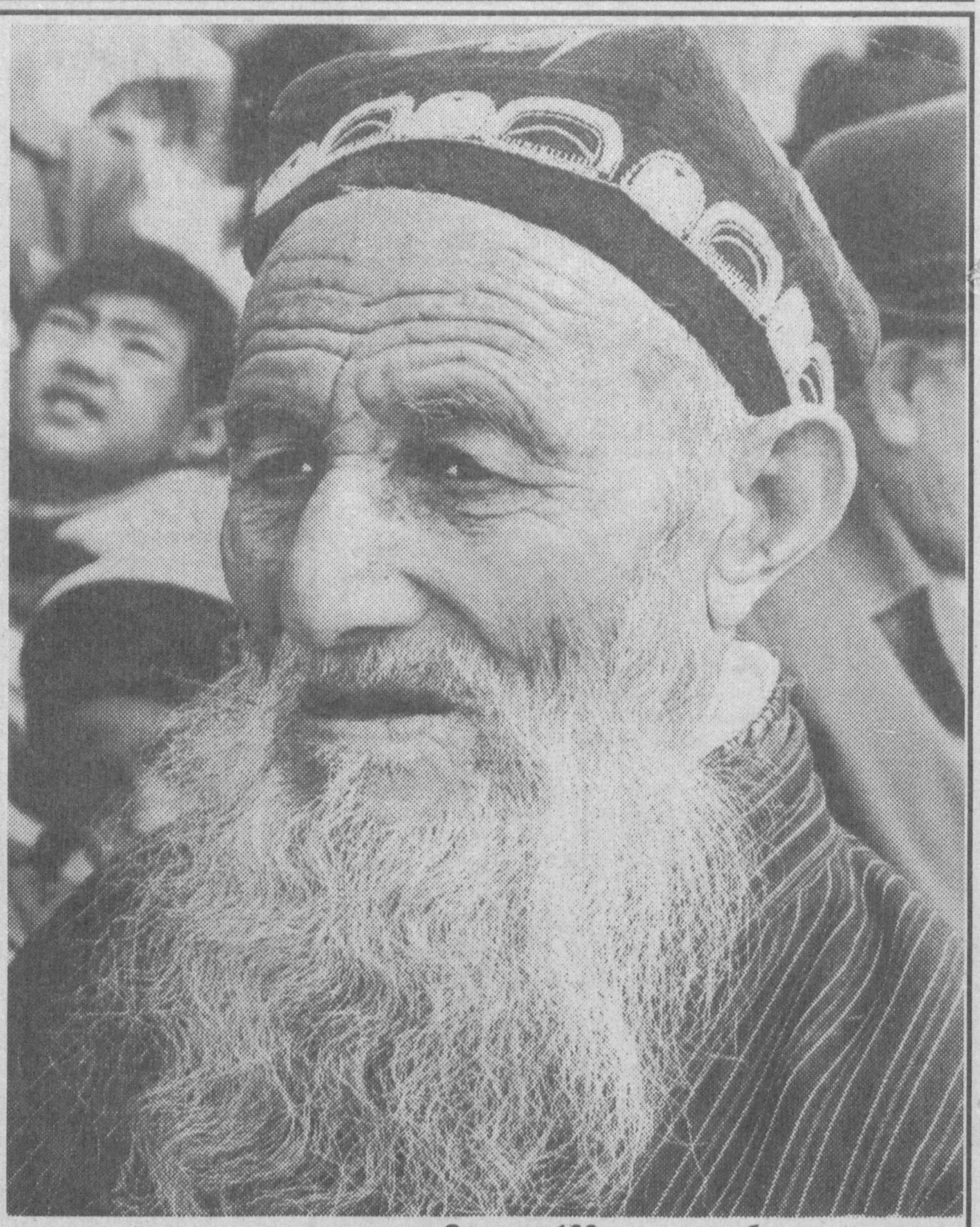

Сиз ҳам 100 га киринг, болажонларим...

Бу қизиқ!

БУТЛАР ЁШ ТЎКСА АГАР...

Қозон шаҳрининг Лискин районидаги ибодатхонага келувчилар ғаройиб ҳодисанинг шоҳиди бўлдилар. Бу ердаги 8 та бутнинг қўллари, бўйни ва кўзларидан 22 кун давомида нозик гул ҳидли майсимон суюқлик сизиб оқиб туришини кузатишган. Бу ҳодиса бир неча бор видиотасмага туширилиб диний ишлар бошқармасига юборилган. Ғаройиб ҳодисани кўриш учун Воронеж ва Липецк вилоятларининг митрополити Мефодий ҳам ташриф буюргач, бу ерга турли регионлардан келувчилар кўпайган. Халқнинг донолигига қараганда бундай ҳодиса мамлакатнинг бошига оғир кунлар тушишидан ё фуқаролар урушы, очлик ва ёхуд даҳшатли эпидемия тарқалишидан дарак берар экан.

ТЎТИГА ҲАМНАФАС ҚУШ

Тўтининг қилиғи ҳаммага маълум. Қизиқ, дунёда шунга ўхшаш қуш бормикан? Зоологларнинг айтишича, Янги Зеландия ва Окленд оролидаги ўрмон ва ўтлоқларда йирик, бўйи 30 см келадиган қаноти ялтироқ яшил рангли қушни учратиш мумкин. Бу қуш Янги Зеландия поэси деб аталади. Поэ тақлидчи. У итнинг вовуллаши, товуқнинг товуши, хўрознинг қичқиришини қойилмақом қилиб такрорлай олади, романс ва вальсларни ҳуштак чалиб ижро этади. Худди тўти сингари айрим сўз ва ибораларни аниқ қайтаради.

Уни тўтидан фарқи шундаки, у чиройли сайрайди ҳам. Австралия ва Европада саёҳатчилар поэ сайрашини нозик ва мусиқавий деб баҳолашади. Шунинг учун ҳам уни Океаниянинг энг гўзал қўшиқчиси дейишади. Бу қушни яна бир хусусияти шундаки, уни қафасда ҳам асраш, шимолий ярим шарда ҳам боқиш мумкин.

КАРТОШКАГА ҲАЙКАЛ

Руминиянинг марказий қисмига жойлашган Георгени шаҳарчасида каттагина ҳайкал ўрнатилган. 1769 йили Кронштадт (ҳозирги Брашов) шаҳрининг магистрати шаҳар атрофидаги ерларда мажбурий равишда картошка экиш тўғрисида фармон берди. Ана шундан кейингина бу экинни экиш мамлакат бўйлаб ёйилди.

Румин олимлари мамлакатнинг иқлими ва ерига мос келадиган идеал навни яратганларидан сўнг картошкага ҳайкал қўйишга жазм қилинди. Мана шунга ҳам 20 йилдан ошди.

ТОҒДА ЙЎҚОЛГАН ОВЧИ

(воқеий ҳикоя)

-Ҳов анови «Катта айиқ» юлдузи туркуми,- Раҳимжон оёқларини шудринг туша бошлаган бўлиқ майсага узатиб қўлларини боши устига чалкаштирганича ётаркан жимликни бузди.

- Буниси «Кичик айиқ»!- Менинг қаторимда ён бошлаган Музаффар унга қўшимча қилди.

Раҳимжон билан Музаффар тоғ йигитлари. Биринчиси ўрта бўй, бақалоқдан келган, манглай сочлари сийраклаша бошлаган, одамижон. Оғиз очмасингиздан ичингиздагини уқиб турадигандек. Иккинчисида чинакамига тоғликларга хос фазилатлар мужассам. Табиат сахийлик билан кўркам қад-қомат ато этган. Кенг кўкрак, ҳар елкасига биттадан ўспирин бемалол жойлашади.

- Чўлу биёбонда адашсангиз шу икки юлдуз туркумини солиштирсангиз бас,- изоҳ берди Раҳимжон.

- Айниқса овга чиққанда,- Музаффар Раҳимжонни қувватлади.

Ҳар иккиси ашаддий овчи. Ҳайвонлар, тоғдаги жониворy наботот дунёси мавзуида сўз борганда уларга жон киради, шунақа теша тегмаган ҳикоя ва афсоналарни тўқиб ташлашадики, булар сизнинг тушингизга ҳам кирмаган бўлади.

Салгина нарида Чаночсой шовуллайди. Эрта саҳар овга чиққанимиз қуйи тоғ-тошни хўп кездик. Мақсадимиз қушларни отиш ёки ҳайвонларни тутишгина эмас, ов баҳонасида табиат бағрида ҳордиқ ҳам чиқариш.

- Қув-қув! Кел-кел! Кел-кел!- Биз ўтирган ўтлоқ четидаги виқорли тоғ узра ғайритабиий товуш жаранглайди. Унинг ортидан шу заҳоти бошқа овоз:

- Кел-хо! Кел-хо! - дея жавоб қайтаради.

Кейингиси аслида биринчисининг тоғ унгурлари ёриқлари жарликларнинг деворларига урилиб қайтаётган акси эканлигини билиб турсангиз ҳам ярим тунда, кимсасиз хилватгоҳда, борлиқни тун ўз комига тортган маҳалда ғалати туюлади. Одамникига ўхшашиб кетадиган сасдан баданингизда чумоли ўрмалаётгандек туюлади. Шерикларимга кўз қиримни ташлайман, улар пинак бузишмайди. Ҳалиги товуш тағин қайтарилади:

- Қув-қув! Кел-хо! Кел-хо!

- Ниманики бу? Ажабо, жудаям ваҳимали-я! Одамникига ўхшашиб кетади-я! Хўпам ғалати қуш эканми?

Жавоб қайтаришга шошилишмади. Дастлаб Раҳимжон оғиз очди:

- Ростдан ҳам одамники бу!

- Қўйинг-е, гапниям хўп олиб қочасиз,- Этим жимирлаб кетганлигини сездирмаслик учун сохта жилмаяман. Мис чойнакдаги тафти қайтган чойдан қуйиб симирган бўлдим.

- Буям навбатдаги афсоналарингиз қаҳрамонларидан бириникими?

Раҳимжон анчагача «чурқ» этмади. Оғринтирдим чоғи, хато қилганимни сездим. Гапни айлантирдим.

- Ҳақиқатан одам овозига жуда ўхшаб кетаркан.

Раҳимжон юмшагандек бўлди.

- Бунисини ростдан ҳам юз берган воқеа дейишади. Бир сафар қўй боқиб юрганимизда раҳматли бобом айтиб берганди.

- Йўғ-е,-дедим илтижо оҳангида ва у тарафга астойдилроқ ўгирилдим.

Яна жимлик чўкди. Аммо узоқ давом этмади. Раҳимжон йўталиб олди:

- Чиндан ҳам буни юз берган воқеа дейишади,- Раҳимжон негадир ҳазинроқ оҳангда ҳикоясини бошлади.- Жуда олис замонларда бўлган экан. Қачонлиги ёлғиз Яратгангагина маълум дейишади. Тоғ этагидаги қишлоқда харобгина кулбада она-бола умр кечиришаркан. Уларга ҳайвон у ёқда турсин, ҳатто деҳқончилик қилишга бир парча ер ҳам насиб этмаган экан. Кампир ўтин терар, йигит елкасига камонни осиб овга жўнаркан.

Йигит тоғ кийигидек чаққон, йўлбарсдек довюрак, бокишлари қийғирникидек ўткир экан. Осмонда учиб кетаётган қушни камалак ўқи билан ҳазилакамга уриб тушираркан. Кунларнинг бирида йигитга омад кулибди. Майда жониворларни овлаб юрганида шохдор кийикка йўлиқибди. Мугузлари дарахтникидек тарвақайлаб ўсганидан дастлаб баланд ўт орасида кўзи тушганида саксовул танаси қаердан келиб қолди экан, деб аввалига боши қотибди.

Кутилмаган тақдир тўёнасидан йигитнинг кўкси гупиллабди. Ахир, бунақа дамларга етиш неча йиллик орзуси эди. Боқувдаги сўкимдек танаси ялтираган жонивор камида уч пуд гўшт берарди. Пуллаб сигир сотиб олишлари ҳам мумкин. Онасининг тилаги ниҳоят рўёбга чиқадиган бўлди-да.

Овчини пайқаб қолган кийик ўзини қуюқ чакалакзор орасига урди. Зум ўтмасдан ундан наридаги тоғ ён бағрига тирмашган ям-яшил арча орасига кириб йўқолди.

Йигит афсусланмади. Қочиб қаёққа ҳам борарди дейсиз. Тоғнинг ҳар қаричи унга беш панжасидек аниқ. Бу сингари серўт яйловни қаердан топарди жонивор. Бугун бўлмаса эртага, қайтади-да барибир.

Уч кун пойлади. Тўртинчи кун субҳидамда тоғ қиялигига осилган ҳалиги арчазор этагида ниҳоят сершох жонивор кўринди. Овчининг юраги гупиллаганича ерга қапишди. Бақувват бармоқлари тутган ёй дастасининг иплари титради. Ишқилиб, қўлдан чиқармаса ҳисоб. Ўтган чал буштоблигидан армонда қолганди. Бу сафар мақсадига албатта етади.

Кийик нозик туёқларини сертош ўтлоқ майдончага эҳтиётлик билан босиб белга урадиган ўт-ўлан оралаб келарди. Бахмалдек юпқа, чиройли қулоқлари динг. Теварак-атрофга олазарак боқади. Ёрангул ўрмалаган қоя соясидан ўтди-да, бўлиқ ажриқзор четига келиб тўхтади. Қаршисидаги хавфни пайқагандек олдинга ҳушёр нигоҳ ташлади. Тумшуқчасини пастга эгди. Шу лаҳзада йигит камон ипларини бўшатди. Ўқ визиллаб бориб жониворнинг ёғ боғлаган сергўшт сонига зарб билан санчилди.

Қаттиқ оғриқ зарбидан кийик титраб кетди-да, ўқ чиққан ёққа мунгли қараш қилди. Сўнг бўғиқ ўкирди-ю, букри қоя ортига сакради ва кўз очиб юмгунча қаёққадир ғойиб бўлди.

Овчининг боши қотди. Ахир нақд мўлжалга урди-ку! Шу маҳалгача биронта ўқи хато кетмаган. Жониворнинг ортидан чопқиллади. Қоя кетида янгигина топталган гиёҳлар ҳолсиз силкинарди. Ўша томонга қараб илдамлади. Энди туёқ товуши янада юксакдан келарди. Камонни боши аралаш қўлтиғидан ўтказиб олганича тоғ қиялигига тирмашди. Қуёш тоқ чўққиси узра найзадек санчилганида ҳам кийик қорасини йўқотмаган эди. Овчи туёқлар зарбида силкиниб қолган гиёҳларни босиб-янчиб қувлашда давом этарди.

Ногоҳ қулоқлари гиппа битганлигини сезди. Кўзлари кучли ёғдудан қамашди. Қаршисида асрий қорлардан қалпоқ кийган қўшалоқ чўққи салобат билан қад кериб турарди. Қор совуғи борлиқ вужудини қақшата бошлади. Кийик қаёққадир ғойиб бўлган, пастда қолиб кетган водий уммон ортидаги соҳил сингари элас-элас кўзга ташланарди. Пастга қайтиш учун ортига бурилди. Қарасаки... чор атрофи тик девордек юксалган қоялардан иборат эди. Улардан тоғ эчкисининг ҳам ўрмалаб тушмоғи гумон. Оғир дақиқаларда инсон боласининг тилига бирдан-бир калима келади:

- Она! Онажон!!! Қутқар мени!- Тоғ тилсимотига илинган йигит нидоси уйқуга бош қўяётган борлиқни ларзага келтирди. Бир неча кундан бери овдан қайтмаётган ўғлидан хавотир тортиб тоғ бағрида тентираб юрган кампир ҳам эшитди уни. Онанинг заиф вужуди дунёдаги яккаёлғиз жигаргўшасининг ўтли зорланишидан яшин ургандек қақшади. Кийим-боши шох-шаббаларга урилиб тилка пора бўлганича ўғли адашган чўққи пойида чарх урди.

- Кийикдек чаққонсан, йўлбарсдек кучлисан болам, қояларга тирмаш, эмакла, пастга қараб интил,- қичқириб далда берди муштипар она.

- Теракдек тик чўққилар тепасидаман. Бўрон ўкиряпти. Қор кўз очирмаяпти,- зорланди ўғил.- Мени пастда кута бер. Қачон чақирмай, жавобга ҳозир бўл. Меҳрибон сасингни эшитиб турай. Шунинг ўзи қувват бағишлайди менга.

Қоронғи тушиб тонг отибди. Эрталаб қуёш қайтадан бош кўтарганида беғубор осмону фалакдан нола келибди:

- Азиз волидам, тун бўйи неча бор момақалдироқ гумбурлади-ю чақмоқ чақди?

- Ўттиз етти марта момақалдироқ гумбирлади, шунча бор яшин алангаланганлигини кўрдим.

- Эҳ, онажон,- алам билан юқоридан инграниб ўғил.- Мен шундай дўзахий азоб-уқубатда, девлар панжасида азоблансаму сенинг бир дақиқа бўлса-да барибир кўзинг илинибди-да. Ахир ўттиз саккиз марта момақалдироқ гумбирлаб, чақмоқ чақнадику! Энди ортиқ кутма мени. Мен ҳам ярадор кийик ортидан тоғларга сингиб кетаман. Қачонки, соғинсанг, чақир, кеча-кундуз совуқ тошлар бағридан жавоб қайтараберaман!

Шу гапларни айтган йигит қўлларини қуш қаноти каби кенг ёйганича пастга ўзини тошдек отибди. Аммо унинг жасади ҳеч қаердан топилмабди. Кампир ҳам қишлоққа қайтмабди. Умрининг охиригача тоғ-тошларда ўғлини чақириш билан оламдан ўтиб кетибди. Шу-шу она-бола тунлари ҳам бир-бирларини йўқлашишдан тўхташмас экан...

Орага совуқ сукунат чўкди. Музаффарнинг қўлларида тамаки чўғи ялтиради. Ҳеч бировимизнинг гап қўшгимиз келмасди.

- Қув-қув! Кел-кел! Кел-хо! - тоғ унгурларида акс-садо жаранглайди. Сал ўтмай жавоб такрорланади:

- Кел-хо! Кел-хо!

- Ўша чўққини борса-келмас чўққи дейишади.- Раҳимжон ҳикоясини якунлади.

Осмонда юлдузлар ёрқинроқ чарақлайди, пастликдаги Чаночсой кучлироқ шовуллашга тушди.

Кун чиқар тарафдан кун ёришиб келмоқда эди...

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ

ФУҚАРОЛАР, ФИРМАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА !

Ўзбекистон Республикаси "Ёғмойтамакисаноат" уюшмаси қошидаги "МАРКАЗ" ҳиссадорлик жамияти Аргентинадан олинган ускуналарда ўша мамлакатдан келтирилган ХУШБЎЙ ҚОРА ЧОЙнинг қадоқланганини сотиб олишингизни таклиф этади.

Ҳар қутидаги чойнинг вазни 50 грамм бўлиб, 25 қоғоз қопчада жойлашган. Ажойиб таъмли бу чойни ичган киши ўзини тетик ва бардам ҳис этади.

"Марказ" жойлашган манзил :

Тошкент-700015, Нукус кўчаси 73—уй.
Телефон: /3712/ 55-66-03

"Markaz" Hissadorlik Jamiyati

«ЗАРБУЛОҚ — ИНВЕСТ» ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДИ

МАНФААТ КЎРАЙ ДЕСАНГИЗ!

Zarbuloq Invest

''Зарбулоқ-Инвест'' хусусийлаштириш инвестиция фонди томонидан меҳнаткаш халқимиз ихтиёрига чиқарила бошланган акцияларни сотиб олишни ёдингиздан чиқарманг. Ҳар бир акция баҳоси 100 сўм. Лекин унинг қиймати давлат томонидан бериладиган актив билан ҳисобланганда 600 сўмни ташкил этади.

''Зарбулоқ-инвест''нинг Устав фонди 100 миллион 200 минг сўм миқдорида рўйхатдан ўтди.

''Зарбулоқ-инвест'' акцияларига ихлос қўйсангиз кам бўлмайсиз. Акцияларни Халқ банки ва Турон банкининг барча бўлимларида ҳамда Республика Биржа Марказида -''Правда Востока'' кўчаси, 10-уй, 10-хонада (ички тел:248) жойлашган фонд дўконидан сотиб олишингиз мумкин.

Бехавотир ва беминнат даромад келишини хоҳласангиз, марҳамат, "Зарбулоқ-инвест" акциясини харид қилинг!

"ЗАРБУЛОҚ-ИНВЕСТ" ХИФ "ИШОНЧ-ДИЛЕР"БОШҚАРУВИ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ МАХСУС НАШРИ
ИШОНЧ

Бош муҳаррир :
Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф. МУЛЛАЖАНОВ, М. ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТУЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА,Х.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78

БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ-56-85-66.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида- 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, "Правда Востока" кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи; 64560; 64561.

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Формати А-2. ҳажми 2 босма табоқ